

Ešebno zvitkos le kralengro

Le Davidoskro phuripen

¹ Sar o David sas igen phuro, sas les šil, a kajte thovkerenas pre leste o deki, naši roztačolas.

² Leskre služobníka leske phende: „Kampel prekal amaro kralis the raj te arakhel pačivala terňa džuvľa, savi pes pal leste starinela a kerela pašal leste. Pašlola paš leste a avke amaro raj the kralis roztačola.“

³ Avke rodenas šukar terňa džuvľa andre calo Izrael, arakhle la Abišag andral o Šunem a ande la ko kralis. ⁴ Odi terňi džuvľi sas igen šukar. Starinelas pes pal leste a kerelas pašal leste, ale o kralis laha na pašlolas sar romňaha.

O Adonijah kamel te ačhel krališke

⁵ O Adonijah, la Chagitakro čhavo, pes hazdelas upre a phenelas: „Me avava kralis!“ Stradľa peske maribnaskre verdana, muršen pro graja the penda (50) muršen, save denašenas angle leste. ⁶ O David leske šoha andre nisoste na dovakerelas: „Soske oda keres?“ Ov sas igen šukar a uliľa pal o Absolon. ⁷ Ov sas dovakerdo le Joaboha the le rašaha le Ebjataroha. On ačhenas vaš o Adonijah. ⁸ Ale o rašaj Cadok na sas le Adonijoha, aňi le Jehojadoskro čhavo o Benajah, aňi o prorokos Natan, aňi o Šimej, aňi o Rei, aňi o stražníka le Davidoskre.

⁹ Andre jekh džives o Adonijah obetinelas le bakren, gorumňen the thule terne gorumňen

paš o bar Zochelet, so hino paš o prameňis En-Rogel. Vičindā savore peskre phralen, le kraliskre čhaven the savoren andral o kmeňos Juda, so služinenas le kraliske, ¹⁰ ale na vičindā le proroken le Natan the le Benajah, aňi le stražņiken, aňi peskre phrales le Šalamun.

O Natan the e Batšeba anglo kralis

¹¹ O Natan phendā le Šalamunoskra dake la Batšebake: „Tu na šundal, hoj la Chagitakro čhavo o Adonijah ačhiła kraliske? Ale amaro raj o David pal oda aňi na džanel! ¹² Av manca, phenava tuke, sar šaj aven zachraňimen tu the tiro čhavo o Šalamun. ¹³ Dža ko David a phen leske: ‚Ci mange na ilal vera, rajeja miro the kralina, hoj miro čhavo o Šalamun ačhela kraliske pal tute a hoj ov bešela pre tiro tronos? Soske akor ačhiła o Adonijah kraliske?‘ ¹⁴ Medik ode vakereha le kraliha le Davidoha, me džava pal tu a phenava, hoj hin avke, sar phenes.“

¹⁵ Avke e Batšeba geła andro kher paš o kralis. O David sas imar igen phuro a e Šunemčanka Abišag pašal leste kerelas. ¹⁶ E Batšeba bandiła dži tele a pozdravindā le kralis.

O kralis latar phučła: „So kames?“

¹⁷ Oj leske odphendā: „Rajeja miro, ilal mange vera pre tiro RAJ the Del: ‚Tiro čhavo o Šalamun ela kralis pal mande, ov bešela pre miro tronos.‘

¹⁸ Ale akana o Adonijah ačhiła kraliske a tu pal ada aňi na džanes, rajeja miro the kralina.

¹⁹ Ov obetindā igen but gurumňen, thule terne gurumňen the le bakren. Vičindā savore tire

čhaven, le rašas le Ebjatar the le slugadengre velitelis le Joab, ale le Šalamun na vičinda! ²⁰ Akana, rajeja miro the kralina, savore manuša andral o Izrael užaren pre tu, hoj te džanen, ko ela kralis a bešela pal tu pro tronos. ²¹ Te tu ada na kereha, rajeja miro the kralina, ta palis, sar tu mereha, man the mire čhas le Šalamun lena vaš ola, ko kerde namištes.“

²² Medik vakerelas le Davidoha, avla andre o prorokos o Natan. ²³ Vareko phenda le kraliske: „Hino kade o prorokos o Natan.“ Sar avla anglo David, bandila le mujeha dži pre phuv.

²⁴ Palis lestar phučla: „Rajeja miro the kralina, phenda tu, hoj o Adonijah ačhela pal tu kralis a bešela pre tiro tronos? ²⁵ Adadžives geľa tele a obetinda igen but gurumnen, terne thule gurumnen the le bakren. Vičinda peske savore tire čhaven, le veliteljen upral o slugada the le rašas le Ebjatar a ode chan, pijen a vičinen: ‚Mi dživel o kralis Adonijah!‘ ²⁶ Ale na vičinda aňi man, tire služobnikos, aňi le Cadok, aňi le Jehojadoskre čhas le Benajah, aňi le Šalamun. ²⁷ Rajeja miro the kralina, kerdal oda tu avke? A na diňal amenge te džanel, ko ela kralis a bešela pal tu pro tronos?“

O Šalamun ačhel kraliske

²⁸ Akor o David prevakerđa: „Vičinen mange la Batšeba!“ Avke avla ko kralis a zaačila angle leste.

²⁹ O David phenda: „Avke sar dživel o RAJ, savo man cirdňa avri andral dojekh miro pharipen, ³⁰ mek adadžives kerava oda, so tuke

phendom andre vera anglo RAJ, anglo Del le Izraeloskro, hoj tiro čhavo o Šalamun ela kralis pal mande a bešela pre miro tronos.“

³¹ Akor e Batšeba bandila le mujeha dži pre phuv, diña le David pačiv a zvičinda: „Mi dživel miro raj the kralis o David pro furt!“

³² Palis o David phenda: „Vičinen mange le rašas le Cadok, le prorokos Natan the le Jehojadoskre čhas le Benajah!“ Sar avle anglal leste, ³³ o David lenge phenda: „Len tumenca tumare rajeskre služobņiken a thoven te bešel mire čhas le Šalamun pre mulica a lidžan les tele paš o prameņis Gichon. ³⁴ Ode les o rašaj o Cadok the o prorokos Natan pomazinena kraliske upral o Izrael. Akor zatrubinen pro rohos a zvičinen: ‚Mi dživel o kralis o Šalamun!‘ ³⁵ Tumen džan pal leste. Ov avela a bešela pre miro tronos a kralinela pal mande, bo les ačhadom, hoj te lidžal o Izrael the e Juda.“

³⁶ O Benajah odphenda le kraliske: „Amen! Mi del o Del, o RAJ mire kraliskro the rajeskro, hoj pes oda avke te ačhel! ³⁷ Avke sar o RAJ sas mire rajeha the kraliha, mi el the le Šalamunoha a leskro tronos mi el bareder sar le Davidoskro, mire rajeskro.“

³⁸ O rašaj o Cadok, o prorokos Natan, o Benajah, o Keretana the o Pilešana gele tele, thode te bešel le Šalamun pre le Davidoskri mulica a lidžanas les paš o prameņis Gichon.

³⁹ O Cadok ila andral le RAJESKRO Stanos o rohos le olejoha a pomazinda le Šalamun. Palis zatrubinde a savore manuša zvičinde: „Mi

dživel o kralis o Šalamun!“ ⁴⁰ Savore manuša džanas pal leste andro Jeruzalem a bašavenas pro flauti a radisaŕonas avke zorales, hoj e phuv zarazisalila.

O Adonijah daral le Šalamunostar

⁴¹ Šundā oda o Adonijah the savore, ko ode sas vičimen, ipen akor, sar dochale pre hoscina. Sar o Joab šundā o trubi, phučla: „So hin ajsi bari vika andro foros?“

⁴² Mek vakerelas, sar jekhwareste avla o Jonatan, o čhavo le rašaskro le Ebjataroskro. O Adonijah leske phendā: „Ča av, se kajso lačo manuš sar tu mušinel te anel o lačo hiros.“

⁴³ „Na, na anav!“ odphendā leske o Jonatan. „Amaro raj, o kralis David, ačhađa le Šalamun kraliske! ⁴⁴ O David bičhađa le rašas le Cadok, le prorokos Natan, le Benajah, le Keretanen the le Piletanen, hoj te džan le Šalamunoha. On les thode pre le Davidoskri mulica. ⁴⁵ O Cadok le Natanoha les paš o Gichon pomazinde kraliske. Avle odarik pale radišagoha a andre calo foros hin bari vika. Kada, so šundān, hin odi vika.

⁴⁶ O Šalamun imar bešel pro tronos le kraliskro.

⁴⁷ Mek the le Davidoskre služobnika avle te presikavel e pačiv amare rajeske, le kraliske Davidoske. Phende: „Mi kerel tiro Del, hoj te el le Šalamunoskro nav slavneder sar tiro, a leskro tronos mi el bareder sar tiro!“ Akor o David bandila pro hadžos ⁴⁸ a phendā: „Mi el barardo o RAJ, o Del le Izraeloskro, hoj mange adadžives diňa te dikhel le kralis, savo adadžives zabešla vaš ma pre miro tronos!“

⁴⁹ Avke savore, ko sas pre hoscina ko Adonijah predarandile, uštile a rozgele pes. ⁵⁰ The o Adonijah pes daralas le Šalamunostar, vašoda gela andro stanos le RAJESKRO a chudña pes le oltariskre rohendar. ⁵¹ Le Šalamunoske phende: „Dikh! O Adonijah daral le kralistar le Šalamunostar, bo pes chudel le oltariskre rohendar a mangel: ‚Akana mange o Šalamun mi lel vera, hoj na dela te murdarel peskre služobňikos la šablaha.‘ “

⁵² O Šalamun odphendã: „Te pes likerela pačivalones, aňi bal pal o šero leske na perela. Ale te man dodžanava, hoj vareso nalačo kerďa, merela!“ ⁵³ Avke les o Šalamun diňa te lidžal het pašal o oltaris. Sar palis o Adonijah avla te bandol anglo kralis, o Šalamun leske phendã: „Dža khere.“

2

O posledna lava le Davidoskre

¹ Sar o David džanelas, hoj leskro meriben hino pašes, prikazinda peskre čhaske le Šalamunoske kada: ² „Me imar džav pal kadi phuv avke sar dojekh manuš, ale tu av zoralo a liker tut sar murš. ³ Doliker o prikazaňja le RAJESKRE, tire Devleskre. Phir pal leskro drom a doliker leskre lava, prikazaňja the savoro, so hin pisimen andro zakonos le Mojžišoskro. Te kada dolikereha, palis tuke avela avri savoro, so kereha, všadzik, kaj džaha. ⁴ Avke o RAJ dolikerela oda lav, so man diňa: ‚Te tire čhave dživena avke, sar me kamav, a te phirena angle

mande pačivalones, cale jileha the caľa dušaha, ela furt vareko tira famelijatar pro tronos andro Izrael.'

⁵ Tu džanes, so mange kerďa o Joab, la Cerujakro čhavo, sar murdarďa mire duje izraelike velitelen: Le Abner, le Neroskre čhas, the le Amasa, le Jeteroskre čhas. Murdarďa len avke, sar te ulehas andro mariben, ale sas o smirom. Oleha meľarďa le rateha o sirimos pašal peste the o sandalki pre peskre pindre. ⁶ Se tu džanes, so te kerel! Ma muk les, hoj te sphurol a andro smirom te merel.

⁷ Ale le Barzilajoske andral o Gilead ker ada: Presikav o jileskeriben leskre čhavage. Mi chan jekhetane pašal tiro skamind, bo on ke ma sas jileskre akor, sar denašavas anglal tiro phral Absolon.

⁸ Hin kade the o Benjaminčanos Šimej, o čhavo le Geraskro andral o Bachurim. Ov man igen prekošľa andre oda džives, sar džavas andro Machanajim. Ale palis avľa anglal ma paš o paňi Jordan a ode leske diňom vera anglo RAJ, hoj les na murdarava la šablaha. ⁹ Ale akana ma muk les bijal o trestos. Tu sal godaver murš a džanes, so leha te kerel. Ma muk les, hoj te sphurol a andro smirom te merel."

Le Davidoskro meriben

¹⁰ Palis o David muľa a parunde les paš peskre phure dada andro Foros le Davidoskro. ¹¹ O David kralinelas upral o Izrael saranda (40) berš; efa berš andro Hebron a tranda the trin (33) berš andro Jeruzalem. ¹² Avke o Šalamun

bešla pro tronos peskre dadeskro le Davidoskro a leskro tronos ačhila igen zoralo.

O Adonijah murdardo

¹³ Andre jekh džives geľa la Chagitakro čhavo o Adonijah te dikhel le Šalamunoskra da la Batšeba. Oj lestar phučľa: „Aves andro smirom?“

Ov odphenda: „He, andro smirom. ¹⁴ Kamav tutar vareso te phučel.“

„Vaker,“ phenda leske e Batšeba.

¹⁵ Ov phenda: „Se tu džanes, hoj o krališagos majinda te el miro a hoj savore manuša andral calo Izrael peske man kidle avri kraliske. Ale o krališagos mandar sas odilo a sas dino mire phraleske, bo o RAJ leske les diňa. ¹⁶ Akana, hin man jekh mangipen. Ker mange ada!“

„Vaker!“ oj phenda leske.

¹⁷ Avke ov phenda: „Privaker tut vaš ma ko Šalamun, hoj mange te del la Abišag andral o Šunem romňake. Tuke na phenela na.“

¹⁸ „Mištes,“ odphenda leske e Batšeba, „privakerava man vaš tu ko kralis.“

¹⁹ Palis, sar avľa e Batšeba ko Šalamun te privakerel pes vaš o Adonijah, o Šalamun uštıla pal o tronos a bandıla angle late. Avke bešla pale pro tronos a thoda the la te bešel pro tronos pal peskri čači sera. ²⁰ Avke leske oj phenda: „Kamav tutar jekh cikňi veca, hoj te keres prekal ma!“

„Phen, so kames, a me oda kerava, daje miri,“ phenda lake o Šalamun.

²¹ Oj phendā: „Mi den la Abišag andral o Šunem romňake tire phraleske le Adonijoske.“

²² „Soske manges prekal o Adonijah la Abišag?“ phučla latar o Šalamun. „Se mang the o krališagos, bo ov hino miro phureder phral a leha hino o rašaj o Ebjatar the la Cerujakro čhavo o Joab!“

²³ Androda o kralis o Šalamun iľa vera anglo RAJ: „O Del man zorales mi marel, te o Adonijah na počinela peskre dživipnaha vaš kadi veca, so mandar mangelas. ²⁴ Avke sar dživel o RAJ, savo man thoda pro tronos mire dadeskro a savo mange kerđa savoro avke, sar phendā, o Adonijah mušinel mek adadžives te merel.“

²⁵ Palis o Šalamun bičhada le Jehojadoskre čhas le Benajah te murdarel le Adonijah. Ov geľa a murdarda les.

O Ebjatar bičhado khere

²⁶ Le Ebjataroske o Šalamun phendā: „Dža pre tire mali andro Anatot, bo zaslužines tuke te merel. Ale adadžives mek tut na murdarava, bo tu lidžahas le RAJESKRI archa angle miro dad David a lidžahas leha leskre pharipena, so les sas.“ ²⁷ Avke le Ebjatar premukla andral e rašajiko služba, so kerelas anglo RAJ. Avke pes ačhila oda, so o RAJ phendā andro Šilo pre le Eliskri famelija.

O Joab murdardo

²⁸ Sar o hiros pal oda avľa dži ko Joab, ov darandila, bo pes likerelas le Adonijoha, kajte angloda na sas le Absolonoha. Avke denašla

andro stanos le RAJESKRO a ode pes chudña le oltariskre rohendar. ²⁹ Le Šalamunoske phende, hoj o Joab denašla andro stanos le RAJESKRO a hoj hino paš o oltaris. O Šalamun bičhađa varekas ko Joab, hoj lestar te phučel: „Soske denašlal paš o oltaris?“

Ov odphenda: „Daravas tutar, vašoda denašlom paš o RAJ.“

O Šalamun phenda le Jehojadoskre čhaske le Benajoske: „Dža a murdar les!“

³⁰ Avke ov geľa paš o stanos le RAJESKRO a phenda: „O kralis phenel, av avri!“

Ale o Joab odphenda: „Na, me kade merava.“

O Benajah geľa te phenel le kraliske, so phenda o Joab.

³¹ „Ker avke, sar kamel!“ phenda leske o kralis. „Murdar les ode a parun les! Avke khoseha pal ma the pal miri famelija o ņevinno rat, so o Joab čhorda avri. ³² Bo akana o RAJ leske visarel pale vaš o rat, so čhorda avri akor, sar murdarda la šablaha duje muršen, save sas buter čačipnaskre the feder sar ov. Kajte miro dad na džanelas pal oda, murdarda le čhas le Neroskres le Abner, savo sas velitelis upral o slugađa andro Izrael, the le čhas le Jeteroskres le Amasa, savo sas velitelis upral o slugađa andre Judsko. ³³ Lengro rat mi perel pro šero le Joaboske the pre leskro potomstvos pro furt. Ale le Davidoskre potomstvos, leskra famelija the leskre tronos mi el le RAJESKRO smirom pro furt.“

³⁴ Avke o Benajah gela, demađa le Joab a murdarda les. Palis les parunde paš leskro kher pre pušta. ³⁵ Avke o Šalamun pre le Joaboskro than ačhada veliteliske upral o slugađa le Jehojadoskre čhas le Benajah a le Cadok rašaske vaš o Ebjatar.

O Šimej murdardo

³⁶ Palis o Šalamun diňa te vičinel ke peste le Šimej a phenda leske: „Ačhav tuke kher andro Jeruzalem, beš ode a ňikhaj odarik ma dža! ³⁷ Ale andre oda džives, sar odarik džaha het a predžaha o paňi Kidron, čačes mereha! A korkoro aveha vinnovato vaš tiro meriben.“

³⁸ O Šimej leske odphenda: „Oda lav, so phendaľ, rajeja miro the kralina, hino lačho a me kerava avke, sar phendaľ.“ Avke o Šimej ačhiľa but časos andro Jeruzalem.

³⁹ Palis pal o trin berš le Šimejoske denašle duj sluhi ko Gatsko kralis ko Achiš, saveske sas daď o Maachah. Sar le Šimejoske phende, hoj leskre sluhi hine andro Gat, ⁴⁰ bešla pro somaris a gela ko Achiš andro Gat len te rodel. Sar len arakhľa, anda len pale khere.

⁴¹ Sar o Šalamun šunda, so o Šimej kerđa, ⁴² bičhada vaš leske a phenda: „Či mange na iľal vera anglo RAJ a či me tuke na phendaľ, hoj te džaha avri andral o Jeruzalem varekhaj avrether, hoj čačes mereha? A tu korkoro mange phendaľ, hoj oda lav, so šundaľ, hino lačho. ⁴³ Soske na dolikerďal odi vera, so mange iľal anglo RAJ, aňi oda, so tuke prikazindaľ?“

44 Pridžan tuke savoro nalačhipen, so kerdal mire dadeske le Davidoske. Akana o RAJ tuke visarela pale oda savoro! 45 Me, o Šalamun, som kralis a o RAJ man požehñinela a kerela, hoj le Davidoskro tronos ela zoralo pro furt.“

46 Palis o Šalamun phenda le Benajoske: „Dža a murdar le Šimej.“ Ov geła, demađa les a murdarda. Avke o krališagos sas zoralo andre le Šalamunoskre vasta.

3

O Šalamun mangel o godaveripen le RAJES-TAR

1 O Šalamun ačhiła džamutro le Faraonoskro, le kraliskro andral o Egipt, bo peske ila leskra čha romñake. Andā peske la andro Foros le Davidoskro, medik na dokerđa peskro palacis, o Chramos le RAJESKRO the o muri pašal o Jeruzalem. 2 O manuša anenas o obeti pro uče thana, bo mek na sas dokerdo o Chramos prekal o RAJ. 3 O Šalamun kamelas le RAJES. Likerelas pes pal o prikazañja, save les diña leskro dad o David, ale the avke mek anelas obeti pro uče thana a labarelas ode o voñava obeti.

4 Jekhvar o kralis geła te obetinel andro Gibeon, bo ode sas nekfeder ačhado učo than pro lašariben. Pre oda oltaris o Šalamun obetinda 1 000 labarde obeti. 5 Ode pes leske rači andro suno sikađa o RAJ, o Del, a phenda: „So kames, hoj tut te dav?“

6 O Šalamun odphenda: „Tu presikađal baro lačhipen tire služobñikoske le Davidoske, mire

dadeske, bo ov sas verno, čačipnaskro the pačivalo ke tu. Oda baro lačhipen leske presikađal the akor, sar les diňal čhas, savo adadžives bešel pre leskro tronos. ⁷ No akana, RAJEJA, Devla miro, tu ačhađal tire služobňikos kraliske pal miro dad David, ale me som terno murš a na džanav, sar mištes te lidžal le manušen. ⁸ Akana me som kade maškar tire avrikidle manuša, save hine ajci but, hoj pes len na del te zgenel aňi te zrachel. ⁹ Mangav tut, de man gođi, sar te lidžal tire manušen, hoj te sprindžarav, so hin lačho a so nalačho. Bo ko šaj lidžal kada baro narodos?“

¹⁰ Le RAJESKE sas pre dzeka, so peske o Šalamun mangla. ¹¹ Phenda leske: „Mištes kerdal, hoj tuke na manglal baro dživipen, aňi o barvalipen, aňi o meriben tire űeprijatelengro, ale manglal tuke o godaveripen, hoj mištes te sudzines. ¹² Vašoda kerava avke, sar mandar manglal. Dava tut baro godaveripen, hoj savoro te rozprindžares; ajso godaveripen, savo mek šoha űikas anglal tu na sas aňi na ela. ¹³ Dava tut the oda, so mandar na manglal: O barvalipen the e slava – avke, hoj andre calo tiro dživipen űiko le kralendar na ela ajso sar tu. ¹⁴ Te phireha pal mire droma a te dolikereha mire zakoni the prikazaňja avke, sar oda dolikerelas tiro dad o David, dava tuke te dživel but berša.“ ¹⁵ Androda o Šalamun ušfila andral o soviben a avla pre oda, hoj o RAJ vakerelas leha andro suno.

Palis geľa andro Jeruzalem a ačhađa pes angle archa le RAJESKRA zmluvakri. Andľa ode o

labarde the o smiromoskre ojeti a kerda hoscina prekal savore peskre služobníka.

Le Šalamunoskro godaveripen

¹⁶ Jekhvar avle ko Šalamun duj džuvlija, save sas lubňa, a ačhile anglal leste. ¹⁷ Jekh lendar phenda: „Ó, rajeja miro, me bešav kala džuvlaha jekhetane andre jekh kher. Sar mange ulíla miro muršoro, oj sas paš oda. ¹⁸ Palis pro trito džives the lake ulíla muršoro. Samas andro kher ča duj džeňa a ňiko aver ode na sas. ¹⁹ Ale kala džuvlake o muršoro rači mula, bo oj pre leste pašlila. ²⁰ Pal jepaš rat, medik me sovavas, oj uštila a ila pašal ma mire čhavores. Thoda les paš peste a peskre mule čhavores thoda paš mande. ²¹ Sar tosara uštilom a kamlom te del le čhavores te pijel, dikhľom, hoj sas mulo. Ale sar vidňisalolas, obdikhľom les feder a avľom pre oda, hoj oda nane miro čavoro, savo mange ulíla.“

²² No oki džuvli phenelas: „Na! Miro čavoro hino oda, so dživel, a tiro hino oda mulo!“

A pale oki džuvli phenelas: „Na, oda nane čačo! Tiro hino oda mulo a miro oda, so dživel!“

Kavke pes vesekedinenas anglo kralis.

²³ O kralis phenda: „Kadi phenel: ‚O džido čavoro hino miro a o mulo tiro‘ a oki dujto phenel: ‚O mulo čavoro hino tiro a o džido miro.‘“

²⁴ Avke o kralis phenda: „Anen mange e šabla!“ Sar leske ande e šabla, ²⁵ phenda: „Prečhinen ole čhavores pro jepaš a den jepaš jekhake a jepaš avrake!“

26 Ola džuvlake, savi sas čačes daj le džide čhavoreskri, avla andro jilo baro pharipen, bo igen kamelas peskre čhavores, a vašoda phenda le kraliske: „Mangav tut, rajeja miro, den lake ole džide čhavores a ma murdaren les!“

Ale oki dujto džuvli phenda: „Na ela aňi miro aňi tiro. Prečhinen les pro jepaš!“

27 Avke o Šalamun phenda: „Ma murdaren les, ale den les ola džuvlake, savi kamel, hoj te dživel. Oj hiňi čačes leskri daj!“

28 Sar pes calo Izrael dodžanla pal oda, so kerda o Šalamun, denas les bari pačiv, bo dikhle, hoj hin andre leste le Devleskro godaveripen te rozsudzinel spravodlivones.

4

Le Davidoskre služobňika

1 O Šalamun ačhila kraliske upral calo Izrael.

2 Kala sas leskre bare uradňika:

O Azarijah, le Cadokoskro čhavo, sas o rašaj.

3 O Elichoref the o Achijah, le Šišoskre čhave, sas pisara andro palacis.

O Jošafat, le Achiludoskro čhavo, sas o matrikaris.

4 O Benajah, le Jehojadoskro čhavo, sas o velitelis upral o slugada.

O Cadok the o Ebjatar sas o rašaja.

5 O Azarijah, le Natanoskro čhavo, sas o baro guverneris upral o krajengre guvernera.

O Zabud, le Natanoskro čhavo, sas rašaj the le kraliskro radcas.

⁶ O Achišar sas o uradňikos upral o služobňika andro palacis.

O Adoniram, le Abdoskro čhavo, sas velitelis upral o robotňika, save sas ispidle andre buči.

⁷ O Šalamun ačhađa dešuduj (12) guverneren upral o kraji andre calo Izrael, save pes stari-nenas pal o chaben prekal o kralis the calo palacis. Dojekh lendar anelas andral peskro krajos jekhvar andro berš pre calo čhon chaben andre le kraliskro palacis. ⁸ Kala hin lengre nava the kraji:

O Ben-Chur andro Efrajimika brehi;

⁹ o Ben-Deker andro Makac, Šaalbim, Bet-Šemeš, Elon the Bet-Chanan;

¹⁰ o Ben-Chesed andro Arubot, Socho the cali phuv Chefer;

¹¹ o Ben-Abinadab andro Nafat-Dor – leskri romňi sas e Tafat, le Šalamunoskri čhaj;

¹² o Baanas, le Achiludoskro čhavo, andro fori Taanach the Megido the andre calo Bet-Šean, so hino paš e Caretan teleder le Jezreelostar, khatar o Bet-Šean dži ke Abel-Mechola the dži pal o Jokmeam;

¹³ o Ben-Geber andro foros Ramot-Gilead – sas les o gava le Jairoskre, le Menašeskre, andro Gilead, mek the e phuv Argob andro Bašan – ode sas šovardeš (60) bare fori le murenca, pre save sas o bronzune brani;

¹⁴ o Achinadab, le Idoskro čhavo, andro Machanajim;

- 15 o Achimaac andro Naftalij – le Achimaacoske sas romňi e Basemat, le Šalamunoskri čhaj;
 16 o Baanas, le Chušajoskro čhavo, andro Ašer the Alot;
 17 o Jošafat, le Paruachoskro čhavo, andro Jisachar;
 18 o Šimej, le Elaskro čhavo, andre phuv Benjamin;
 19 the o Geber, le Urihoskro čhavo, andre phuv Gilead, kaj sas o amorejiko kralis o Sichon the o bašaňiko kralis o Og.

Upral savore kraji sas jekh baro guverneris.
 20 O Judejci the o Izraeliti sas ajci but sar e poši paš o moros. Sas lenge mištes, bo len sas, so te chal a te pijel.

5

O krališagos le Šalamunoskro barvalol

¹ O Šalamun kralinelas upral savore krališagi le paňestar Euftrat dži paš e phuv le Fil-ištincengri a mek the dži paš e egiptsko hraňica. On anenas le Šalamunoske o daňe a služinenas leske pal calo leskro dživipen.

² Le Šalamunoske džalas pro džives eňa toni nekfeder aro the dešuochto (18) toni thulo aro, ³ deš thule gurumňa, biš (20) terne gurumňa, save pes pašinenas pre maľa, šel (100) bakre, mek the o jeleňa, o sarni the o avričalarde kachňa. ⁴ Vašoda, hoj sas kralis upral savore narodi pre zapadno sera le paňestar Euftrat, le Tifsachostar dži andre Gaza, sas les smirom

savore narodendar, save bešenias pašal leste. ⁵ Medik o Šalamun kralinelas, o manuša andre cali Judsko the Izrael – andral o Dan dži andre Beer-Šeba – dživenas bi e dar a dojekhes sas viñica the figovñikos.

⁶ Le Šalamun sas maštalñi prekal o 40 000 graja, save cirdenas o verdana, the 12 000 murša pro graja.

⁷ Leskre guvernera pes starinenas pal o chaben prekal o kralis the prekal calo palacis. Dojekh lendar anelas andral peskro krajos jekhvar andro berš chaben pre calo čhon andre le kraliskro palacis. On dodikhenas pre oda, hoj nič te na chibalinel. ⁸ Avke dojekh guverneris anelas ode, kaj kampelas, o kotor peskre jačmeñistar the peskre phusestar prekal o graja the prekal ola džviri, so cirdenas o zaprahi.

Le Šalamunoskro godaveripen

⁹ O Del diña le Šalamun o godaveripen, o prindžaripen the ajso achaluvipen, hoj pes oda añi na delas te zrachel avke sar e poši paš o moros. ¹⁰ Leskro godaveripen sas bareder sar o godaveripen savore manušengro pro Vichodos a bareder sar savoro godaveripen le Egiptoskro. ¹¹ Sas godaveder sar savore manuša the sar o Ezrachitas o Etan the sar o čhave la Macholakre – o Heman, o Kalkol the o Dardas. Avke o hiros pal leste džalas maškar savore narodi, save ode sas. ¹² Sthođa 3 000 prislovja the 1 005 giľa. ¹³ Vakerelas pal o stromi – le libanoñike cedrostar dži ko izopos, so barol pro muri. Vakerelas the pal o džviri, pal ola, save pes

cirden pal e phuv, pal o čirikle the pal o ribi. ¹⁴ O manuša andral savore narodi avenas te šunel le Šalamunoskro godaveripen. Bičhavenas len o krala andral savore phuva pro svetos, save pes došunenas pal leskro godaveripen.

O Šalamun pes pripravinel te ačhavel o Chramos

¹⁵ Sar pes o kralis Chiram andral o Tir došunda, hoj le Šalamun pomazinde kraliske pal leskro dad, bičhađa ke leste peskre uradņiken, bo ov sas furt le Davidoskro prijatelīs. ¹⁶ Palīs o Šalamun diņa te phenen le Chiramoske:

¹⁷ „Džanes, hoj miro dad o David našti ačhađa o Chramos pre pačiv le RAJESKE peskre Devleske anglo maribena le narodenca, save bešenas pašal leste, medik leske len o RAJ na thoda tel o pindre. ¹⁸ Ale akana man o RAJ, miro Del, diņa o smirom savore naroden-dar, save bešen pašal ma, a imar man nane neprijatelīs a na mušinav man ņikastar te daral. ¹⁹ Vašoda kamav te ačhavel o Chramos pre pačiv le RAJESKE, mire Devleske, avke sar o RAJ phenda mire dadeske le Davidoske: ‚Tiro čhavo, saves thovava pro tronos pal tu, ačhavela o Chramos pre pačiv mire naveske.‘

²⁰ Akana bičhav tire muršen, hoj mange te čhingeren andro Libanon o cedroskre kašta. Mire murša kerena jekhetane tire muršenca a me lenge počinava ajci, keci pheneha. Se tu mištes džanes, hoj amare murša na džanen te kerel le kaštenca avke sar o Sidončana.“

²¹ Sar o Chiram šunda le Šalamunoskre lava, radišagoha zvinčinda: „Mi el adadžives lašardo o RAJ, bo diña le David godavere čhas, hoj te lidžal kada baro narodos.“

²² O Chiram diña te phenel le Šalamunoske:

„Šundom oda, so mange phende tire murša. Kerava savoro, so mandar kames: Dava tut cedroskre the sosnakre kašta. ²³ Mire murša len anena andral o Libanon dži paš o moros. Ode o kašta sphandena ke peste jekhetane a bičhavava len prekal o moros pre oda than, kaj kameha. Ode len mire murša rozphandena a tumen peske len odarik šaj len. Ale tu palis doliker oda, so me kamav, hoj andro miro palacis dodavkereha o chabena.“

²⁴ Avke o Chiram le Šalamunoske dodelas ajci cedroskre the sosnakre kašta, keci kamelas. ²⁵ O Šalamun delas le Chiram sako berš andre leskro palacis 2 000 toni pšeñica the 400 000 litri olivovo olejos.

²⁶ O RAJ požehñinda le Šalamun godaveripnaha, avke sar les diña lav. Sas andro smirom le Chiramoha a phandle maškar peste zmluva.

²⁷ Palis o Šalamun ispidelas andre buči pro Chramos 30 000 muršen andral calo Izrael. ²⁸ Ačhađa le Adoniram, hoj te lidžal o buča. Le muršen rozdelinda andro trin partiji po 10 000 murša. Dojekh partija kerelas jekh čhon andro Libanon a palis sas duj čhon khere. ²⁹ Le Šalamun sas 80 000 kamenara andro verchi, the 70 000 murša, save hordinenas o materijalos. ³⁰ Ačhađa upral lende 3 300 veliteljen,

save len lidžanas andre buči. ³¹ Avke lenge phendā o Šalamun, hoj te keren bare kvadri le lače barendar, hoj lendar te keren o zakladi pro Chramos. ³² Le Šalamunoskre murša, le Chiramoskre murša the o murša andral o Gebal pripravinenas o kašta the o bara prekal o Chramos.

6

O Šalamun ačhavel o Chramos

¹ O Šalamun chudña te ačhavel o Chramos le RAJESKE štar šel the ochtovardeš (480) berš pal oda, sar o Izraeliti gele avri andral o Egipt, akor, sar kralinelas andro Izrael imar štarto berš, andro dujto čhon Ziv.

² O Chramos, so ačhavelas o Šalamun le RAJESKE, sas 27 metri džindardo, 9 metri buchlo the 1 350 centimetri učo. ³ E veranda anglo Chramos sas 450 centimetri džindardi a sas buchli 9 metri – ajci keci o Chramos. ⁴ Andro Chramos diña te kerel oblaki, so andral sas buchleder sar avral. ⁵ Paš o avrune muri pašal o trin seri le Chramoskre docirdña učo kher trine poschodenca a sas andre the aver khera. ⁶ O teluno poschodje sas buchlo 220 centimetri, o dujto sas buchlo 270 centimetri a o upruno 310 centimetri. Pašal le chramoskro muros mukla avri schodos pro dojekh poschodje a thovelas o hredi pre ola schodi, hoj te keren e podlaha.

⁷ O bara sas imar pripravimen andro lomos, a vašoda na šundolas o čokana, o dlati, aňi nisave trastune sersami, sar ačhavenas o Chramos.

⁸ Andro teluno poschodje pes džalas andre pal e južno sera le Chramoskri a odarik pes džalas upre le garadičenca andro maškaruno the upruno poschodje. ⁹ Sar dokerđa o Chramos, kerdá e strecha le hranolendar the le deskendar, so sas le cedrostar. ¹⁰ O trin poschodja pašal o chramoskre muri sas dojekh uče 220 centimetri a sas spojimen le Chramoha le cedroskre hranolenca.

¹¹ Akor o RAJ prevakerđa ko Šalamun: ¹² „A pal oda Chramos, so ačhaves, džan, hoj te dolikereha savore mire zakoni the prikazaňja a te tut likereha pal mire lava, me tuke dolikerava miro lav, so diňom tire dades le David. ¹³ Bešava maškar o Izraeliti a na omukava mire manušen le Izrael.“

O Chramos hino dokerđo

¹⁴ Kavke dokerđa o Šalamun e buči pro Chramos. ¹⁵ O androne fali saš obthode le cedroskre deskenca la phuvatar dži o stropos a e phuv sas kerdí le sosnakre kaštestar. ¹⁶ Kerđa prička le cedroskre kaštestar 9 metri le palune murostar andro Chramos a avke pal e prička sas o Neksveteder than. ¹⁷ E hlavno sala anglo Neksveteder than sas 18 metri džindardi. ¹⁸ O Chramos sas andral obthodo le cedroskre kašteha, so sas avrirandlo le prajtenca the le kvitkenca. Savoro obthode le cedroskre kašteha avke, hoj na dičholas nisavo bar.

¹⁹ Andro Chramos sas paluno than, kaj thođa e archa le RAJESKRA zmluvakri. ²⁰ Oda Neksveteder than le Chramoskro sas 9 metri džindardo, 9 metri buchlo the 9 metri učo a sas obthodo le žuže somnakaha a the o oltaris le cedroskre

kaštestar obthoda le somnakaha. ²¹ O Šalamun obthoda o Chramos andrunestar le žuže somnakaha. Anglo Neksveteder than, so diña te obthovel le somnakaha, figinda o pochtan le somnakune lancenca. ²² Calo Chramos andrunestar a the o oltaris andro Sveto than obthoda le somnakaha.

²³ Andro Neksveteder than kerda le olivove kaštestar duje cheruben*, save sas uče 440 centimetri. ²⁴⁻²⁵ O cherubi dičonas avri jednakones a sas jednakones uče the džindarde. Le cherubengre kridli sas džindarde 220 centimetri a merinenas 440 centimetri, sar sas rozcirdle. ²⁶ Soduj cherubi sas uče 440 centimetri. ²⁷ Thoda len paš peste maškar o Neksveteder than a lengre kridli sas rozcirdle avke, hoj o kridlos jekhe cheruboskro pes chudelas jekha falatar a o kridlos dujtoneskro pes chudelas la avra falatar. Lengre aver kridli pes chudenas maškaral. ²⁸ Le cheruben obthoda le somnakaha.

²⁹ Pre savore chramoskre fali andrunestar the avrunestar diña te randel avri o cherubi, o palmi the o kvitki. ³⁰ The e chramoskri podlaha andral the avral obthoda le somnakaha.

³¹ Diña te kerel vudar le olivove kaštestar andro Neksveteder than. O prahos the e zarubña sas kerde avke, hoj sas pandž zarubñi jekh andre aver. ³² Pro soduj kridli le vudareskre sas avrirandle o cherubi, o palmi the o kvitki. O vudar, o cherubi the o palmi obthoda le somnakaha. ³³ O zarubñi pro angluno vudar andro Chramos sas kerde le olivove kaštestar a sas štareagorengre. ³⁴ O vudar sas le sosnakre

* **6:23** 6,23 Abo: aňjelen

kaštestar a sas duje kridlengro. Dojekh kridlos pes delas te sthovel pro jepaš. ³⁵ Randľa pre lende avri o cherubi, o palmi the o kvitki a oda obthoda le igen sane somnakaha.

³⁶ Palis ačhada o muri pašal e andruňi dvora le barune kvadrendar the le cedroskre kaštestar. Pre dojekh trito baruno šoros thoda o cedroskre hranoli.

³⁷ O chramoskre zakladj sas dokerde andro čhon Ziv, sar kralinelas o Šalamun štarto berš.

³⁸ Pro dešujekhto (11.) berš andro ochtoto čhon† sas dokerdo o Chramos; savoro ipen avke sar kamelas o kralis. O Šalamun ačhavelas o Chramos efta berš.

7

O Šalamun ačhavel peskre palaca

¹ O Šalamun ačhavelas the peskro palacis a kerelas les dešutrin (13) berš, medik les na dokerda. ²⁻³ Ačhada bari hala, so pes vičinelas o Kher le libanoňike vešeskro. Sas 44 metri džindardo, 22 metri buchlo a 1 350 centimetri učo. Le cedrostar ačhada trin šori slupi po dešupandž (15). Sas jekhetane 45 slupi, so likerenas le cedroskre hredi. O stropos upral o hredi sas le cedroskre kaštestar. ⁴ Pro soduj avruno muri sas po trin šori oblaki. ⁵ Anglal sas trin vudara pre dojekh fala. Pro vudara the oblaki sas o štareagorengre rami.

⁶ O Šalamun ačhada the Slupengri Hala, so sas 22 metri džindardi a 1 350 centimetri buchli. Anglal late sas e slupengri veranda.

† **6:38** 6,38 Oda hin: o čhon Bul.

⁷ Ačhađa the hala le tronoha, savi pes vičinelas Sudno Hala, andre savi sudzinelas. Sas obthodi le cedroskre kaštestar la phuvatar dži o stropos.

⁸ O palacis, andre savo bešelas o Šalamun, sas pre aver dvora pal e hala a sas ačhado avke sar the odi Sudcengri Hala. Ačhađa ajso palacis the prekal le faraonoskri čhaj, sava peske iľa romňake.

⁹ Savore palaca, o hali the e bari dvora sas ačhade le nekfeder barune kvadrendar le zakladostar dži e strecha. O bara sas mištes prikerde la pilaha angluňa the paluňa seratar. ¹⁰ O zakladi sas le vzacne bare barendar, so merinenas 4 metri the 350 centimetri. ¹¹ Upral lende sas bara, so sas mištes prikerde, the o kašta le cedrostar. ¹² O muri pašal e palaciskri dvora sas ačhade trine šorendar le barune kvadrendar a pre lende sas jekh šoros le cedroskre hranolendar, avke sar sas ačhađi e andruňi dvora the e hala andro Chramos le RAJESKRO.

¹³ O Šalamun diňa te vičinel le Chiram andral o Tir. ¹⁴ Ov sas o čhavo la vdovakro andral o kmeňos Naftali a leskro dad, savo sas andral o Tir, kerelas le bronzoha. O Chiram sas igen godaver a džanelas te kerel savoro le bronzostar. Ov avľa ko Šalamun a chudňa te kerel savore buča, so lestar kamelas.

O bronzune slupi

¹⁵ Ov kerđa le bronzostar duj slupi, so sas uče vaj 8 metri. O obvodos jekhe sluposkro sas 530 centimetri. ¹⁶ Mek kerđa upral pro slupi o bronzune kriti, so sas uče 220 centimetri. ¹⁷ O kriti upral o slupi sas šukares obthode le

prephandle lancenca. Pre dojekh slupos sas eŧta lanci. ¹⁸ Kerđa duj ŧori granatoskre phaba le bronzostar paŧal o prephandle lanci, so zagaruvenas o kritos upral o slupos. Kavke kerđa the pro dujto slupos.

¹⁹ O sluposkre kriti sas kerde le bronzostar sar o kvitki ľalije, so sas uĉe 180 centimetri. ²⁰ Pro soduj kriti, so sas thode pro slupi, sas duj ŧel (200) phaba a sas rozthode andro duj ŧori paŧal lende.

²¹ O Chiram diĥa te zathovel ola duj slupi angle angluĥi dvora le Chramoskri. Ole sluposke, so zathoda pre juĥno sera, diĥa nav Jachin a dujte sluposke, so zathoda pre severno sera, diĥa nav Boaz. ²² O slupi uprunestar diĥonas avri sar o ľalije. Avke sas e buĉi pro slupi dokerđi.

E igen bari nadrĥa

²³ O Chiram kerđa le bronzostar igen bari okruhlo nadrĥa. Le jekhe agorestar ke aver merinelas 440 centimetri, sas uĉi 220 centimetri a lakro obvodos sas 1 320 centimetri. ²⁴ Telunestar paŧal o ramos sas kerde ŧukar bronzune ruĥi andro duj ŧori – po deŧ ruĥi pro 44 centimetri. O ruĥi sas kerde jekhetane la nadrĥaha le bronzostar.

²⁵ E nadrĥa sas thodi pro deŧuduj (12) bronzune biki, aĉelas pre lengre dume. Trin biki dikhenas pro severos, trin pro zapados, trin pro juhos a trin pro vichodos. ²⁶ E nadrĥa sas thuli 75 milimetri a lakro upruno falcos diĥolas avri sar e phundrađi ľalija. Reŧlolas andre 40 000 ľitri paĥi.

O bronzune vožikici

²⁷ Mek kerđa deš bronzune vožikici. Dojekh vožikocis sas džindardo 180 centimetri, buchlo 180 centimetri a učo 130 centimetri. ²⁸ O vožikici sas kerde le ramendar a andro rami sas thode o bronzune blachi. ²⁹ Pre ola blachi the pro rami sas avrirandle o levi, o biki the o cherubi. Upral the telal o levi the biki sas figimen o bronzune venci.

³⁰ Pre dojekh vožikocis sas bronzune kereki the tički. Pre leskre štar rohi sas o rameni, so likerenas e nadoba. O rameni sas obthode le bronzune vencenca. ³¹ Upral o vožikocis tel e nadoba sas okruhlo ramos, so avelas avri upral le vožikocistar 45 centimetri a džalas tele 22 centimetri. A pašal leste sas avrirandle o šukar veci. O blachi sas hranata a na okruhla.

³² Tel o vožikociskre blachi sas štar kereki, so sas 66 centimetri uče, a lengre tički sas prichudle pro vožikocis. ³³ Sas kerde avke sar o kereki pro verdana andro mariben. O tički, o rafiki, o špici the o ložiska sas kerde le bronzostar.

³⁴ Pal o rohi le vožikociskre avenas avri štar ručki. ³⁵ Upral o vožikocis sas obruba uči 22 centimetri a tel o vožikocis sas rameni, so likerenas savoro. O rameni, o blachi the o vožikocis sas jekhe kotorestar. ³⁶ Pro blachi the rameni kerđa všadzik cherubi, levi, palmi a pašal savoro o venci. ³⁷ Avke kerđa deš jednaka vožikici, so sas jednakones džindarde the bare.

³⁸ Kerđa the deš nadobi le bronzostar – jekh pre dojekh vožikocis. Dojekh nadoba sas buchli 180 centimetri a rešlolas andre 800 litri paňi.

³⁹ Pandž vožikici thođa pre južno sera a pandž

pre severno sera le Chramoskri. E igen bari nadržā thođa pre vichodno sera.

Savoro, so hin andro Chramos

⁴⁰ O Chiram palis kerđa lavora, lopati the čarore.

Avke dokerđa e buči, so kerelas prekal o Šalamun pro Chramos le RAJESKRO. ⁴¹ Kerđa:

o duj slupi;

o kriti le bronzostar, save thođa upral pro slupi, save sas šukares obthode le prethode lancenca;

⁴² 400 granatoskre phaba le bronzostar, so sas thode pro duj prephandle lanci;

⁴³ deš vožikici the deš nadobi, so sas pre ola vožikici;

⁴⁴ e igen bari nadržā a tel late dešuduj biken;

⁴⁵ o pira, o lopati the o čarore. Savore ola veci, so kerđa le Šalamunoske prekal o Chramos le RAJESKRO, sas kerde le blištace bronzostar.

⁴⁶ O Šalamun oda diňa te kerel andro čikakre formi andre Jordaňiko dolina maškar o gava Sukot the Caretan. ⁴⁷ Savore veci sas ajci but, hoj o Šalamun o bronzos aňi na diňa te važinel.

⁴⁸ O Šalamun diňa te kerel andro Chramos le RAJESKRO the aver sersamos:

o somnakuno oltaris;

o somnakuno skamind, pre savo pes thovelas o maro;

⁴⁹ o deš somnakune svietniki – pandž ačhenas
pre čači sera a pandž pre balogñi sera anglo
Neksveteder than;

o somnakune kvitki, o lampi, o kliešfi;

⁵⁰ o čare, o čurora, o kuča the o lopatki, so
sas tiš kerde le somnakastar.

The o somnakune čopi pro vudara andro
Chramos.

⁵¹ Sar o Šalamun dokerđa savori buči pro
Chramos le RAJESKRO, andā ode o sveta veci
peskre dadeskre le Davidoskre: o rup, o
somnakaj the aver veci a thođa len andro
chramoskre pokladñici.

8

E archa le RAJESKRI liğendī andro Chramos

¹ Akor o Šalamun zvičindā ke peste andro
Jeruzalem savore izraelike vodcen le dojekhe
kmeňostar the fajtatar, hoj te anen e archa le
RAJESKRI andral o Foros le Davidoskro – andral
o Sion – andro Chramos. ² Savore murša andral
o Izrael pes zgele ko kralis Šalamun, sar sas o
inepos andro eftato čhon Etanim.

³ Sar avle savore vodci andral o Izrael, o rašaja
hazdle e archa le RAJESKRI upre ⁴ a preliğende
la; o rašaja the o Leviti lidžanas o Svetostankos
the savore sveta veci, so sas andro Stanos. ⁵ O
Šalamun the savore izraelika manuša, save pes
ode zgele, obetinas angle archa ajci but bakren
the gurumñen, hoj pes aņi na delas te zgenel.

⁶ O rašaja ligende e archa le RAJESKRA zm-luvakri andro paluno than andro Chramos, pro Neksveteder than a thode la tel o cherubengre kridli. ⁷ Upral oda than, kaj sas e archa thodi, sas o kridli le cherubengre rozcirdle avke, hoj zaučharenas andre e archa the lakre družki, savenca la lidžanas. ⁸ O družki sas ajse džindarde, hoj lengre agora dičholas andral o Sveto than, ale avral len na dičholas. Ode hine dži adadžives. ⁹ Andre archa sas ča o duj barune tabli, pre save sas pisimen o deš prikazaňja, so ode thođa o Mojžiš akor, sar o RAJ phandľa e zmluva le Izraelitencu pro verchos Choreb*, sar avle avri andral o Egipt.

¹⁰ Sar o rašaja avenas avri andral o Sveto than, e chmara zaučharda o Chramos le RAJESKRO. ¹¹ A o rašaja našti dureder kerenas e služba angle e chmara, bo le RAJESKRI slava pherdžarda o Chramos le RAJESKRO. ¹² Akor phenda o Šalamun: „O RAJ phenda, hoj bešela andre kaľi chmara. ¹³ Ale me akana prekal tu ačhadom šukar Chramos, o than, kaj šaj bešes pro furt.“

O Šalamun vakerel ko manuša

¹⁴ Medik savore Izraeliti ode ačhenas, o kralis pes visarda ke lende a požehňinda len. ¹⁵ A phenda:

„Mi el lašardo o RAJ, o Del le Izraeloskro, bo ov dolikerda o lav a peskre vasteha kerda oda, so phenda mire dadeske le Davidoske: ¹⁶ „Ole dživesestar, sar ilom mire manušen le Izraeliten avri andral o Egipt, andre nisavo

* **8:9** 8,9 Abo: Sinaj

izraeliko kmeňos na kidňom mange avri foros, kaj mange te keren o Chramos, andre savo ulahas lašardo miro nav, ale kidňom mange avri le David, hoj te el upral mire izraelika manuša.'

¹⁷ Imar mire dadeske le Davidoske sas andro jilo, hoj te ačhavel o Chramos, hoj o manuša te lašaren le RAJES, le Izraeloskre Devles. ¹⁸ Ale o RAJ mire dadeske le Davidoske phendá: ‚Mištes, hoj tuke sas andro jilo te ačhavel o Chramos prekal miro nav, ¹⁹ ča oda Chramos na ačhaveha tu, ale tiro čhavo, savo tutar avela. Ov mange ačhavela o Chramos prekal miro nav.'

²⁰ O RAJ oda, so phendá, the kerďa a ačhilom kraliske pal miro dad pal o David a akana bešav pro izraeliko tronos, avke sar phendá o RAJ. Ačhadom the o Chramos prekal o nav le RAJESKRO, prekal o Del le Izraeloskro.

²¹ Pripravindom ode than prekal e archa, andre savi hiňi le RAJESKRI zmluva, so phandľa amare dadenca akor, sar len ila avri andral o Egipt.“

Le Šalamunoskri modlitba

²² Palis pes o Šalamun ačhadá anglo oltaris le RAJESKRO, anglal savore manuša le Izraeloskre, save pes ode zgele, hazdňa o vasta ko ňebos ²³ a phendá:

„RAJEJA, Devla le Izraeloskro! Nane aver Del, sar sal tu, aňi pro ňebos, aňi pre phuv. Tu dolikeres e zmluva a sal lačhejileskro ke peskre služobňika, save džan pal tu cale jileha.

²⁴ Tu dolikerďal tiro lav, avke sar phendal mire

dadeske le Davidoske. Tire vasteha kerdal, so le mujeha phendal, a adadžives oda hin avke.

²⁵ Ale akana, RAJEJA, Devla le Izraeloskro, doliker oda lav, so diňal tire služobňikos le David, mire dades, akor sar leske phendal: ‚Furt ela vareko leskre potomkendar pro izraeliko tronos, ale ča akor, te man mištes šunena tire čhave avke sar tu.‘ ²⁶ Vašoda, Devla le Izraeloskro, mangav tut, mi ačhel pes avke, sar phendal mire dadeske le Davidoske.

²⁷ Či so, šaj o Del bešel pre phuv? Se mek the o ňebos, o nekučeder ňebos leske hin cikno a na mek kada Chramos, so ačhadom! ²⁸ Mangav tut, RAJEJA, Devla miro, šun avri e modlitba tire služobňikoskri, mangav vaš o jileskeriben! Ker avke, sar tutar mangav adadžives. ²⁹ Mi dikhen tire jakha rat-džives pre kada Chramos, pal savo phendal, hoj ode ela tiro nav lašardo. Šun avri e modlitba tire služobňikoskri, kecivar pes visarela le mujeha ke kada than a modlinela pes. ³⁰ Mangav tut, šun o mangipen tire služobňikoskro the tire izraelike manušengro akor, sar ena visarde le mujeha ke kada than a modlinena pes. Šun len avri andral o ňebos, kaj bešes, a odmuk lenge.

³¹ Te vareko kerela vareso nalačo varekaske a ov pre leste ispidela, hoj te džal andro Chramos, hoj te lel vera angle tiro oltaris, ³² tu oda šun andral o ňebos a rozsudzin maškar lende. Oles, ko ela vinnovato, mar avke, sar peske zaslužinel. A vaš o čačipnaskro zaačh a odmeňin les, avke sar peske zaslužinel.

³³ Te tire izraelike manušen domarena o ñeprijateľa vašoda, hoj kerde binos, a te pes palis visarena pale ke tute, lašarena tiro nav, modlinena pes a mangena tut andre kada Chramos, ³⁴ šun len avri andral o ñebos. Odmuk tire manušenje o bini a an len pale andre phuv, so diňal lengre dadenge.

³⁵ Te tu zaačhaveha o brišind vašoda, hoj tire manuša kerde binos, ale te pes palis visarena le binostar, bo tu len pokorindal, a te ena visarde le mujeha ke kada than a lašarena tiro nav, ³⁶ šun len avri andral o ñebos. Odmuk o bini tire izraelike manušenje, tire služobnikenge, sikav len, sar te džal pal tiro drom a de o brišind andre tiri phuv, so diňal sar dedictvos tire manušenje.

³⁷ Te ela andre phuv bokh the e pohroma, abo te o ulipen pro mali kirňola, abo te ela pro mali o grajora the o kirme, abo te o ñeprijateľa džana pre lengre fori, abo te ela o pharipen vaj o meribnaskro nasvaliben, ³⁸ šun dojekh modlitba the o mangipen vaš o jileskeriben. Te pes chocko andral tiro narodos ke tu mangela, abo te nacirdela peskre vasta ke kada Chramos, ³⁹ šun oda andral o ñebos, odmuk a pomožin lenge. Počin dojekheske pal oda, sar dživel, se tu korkoro džanes o jile savore manušenje, ⁴⁰ avke, hoj pes tutar te daran pal calo časos, medik dživena andre kadi phuv, so diňal amare dadenge.

⁴¹ Te o cudzincos, savo nane andral o Izrael, avlahas dural andral aver phuv angle tiro nav ⁴² - bo the aver narodi pes dodžanena pal

tiro baro nav, pal tiri zor the pal savoro, so kerdal – a modlindaahas pes visardo le mujeha ke kada Chramos, ⁴³ šun avri andral o ņebos, kaj bešes, lengro mangipen a ker lenge avke, sar tutar mangena, hoj savore narodi pre phuv tut te sprindžaren a te daran tutar avke sar tire izraelika manuša. Palis the on džanena, hoj kada Chramos, so ačhađom, hino prekal tiro nav.

⁴⁴ Te džana tire murša le dromeha, saveha len bičhaveha pro mariben pre peskre ņeprijateľa, a te visarena pes ke tiro avrikidlo foros the ko Chramos, so ačhađom pre pačiv tire naveske, a te pes mangena ke tu, RAJEJA, ⁴⁵ šun avri lengre modlitbi the o mangipen andral o ņebos a de lenge o viťazstvo.

⁴⁶ Te tire manuša angle tu kerena binos, bo dojekh manuš hino binošno, a tu pre lende aveha cholamen a domukeha lengre ņeprijatelenge, hoj te zviťazinen upral lende, a on len palis odligenena sar zaphandlen andre peskri phuv – či pašes abo dur –, ⁴⁷ a te andre odi phuv, kaj sas odligende, peske pridžanena, hoj kerde binos, a te pes visarena ke tu a te tutar mangena o jileskeriben a phenena: ‚Kerdam binos a sam vinnovata. Kerdam nalachipen,‘ ⁴⁸ a te pes visarena cale peskre jileha the dušaha a mangena tut andre odi phuv, kaj hine zaphandle, sar ena visarde ke peskri phuv, so diňal lengre dadenge, the ko avrikidlo foros the ko Chramos, so ačhađom prekal tiro nav, ⁴⁹ šun avri andral o ņebos, kaj bešes, lengre modlitbi the mangipen a

zračh tut vaš lenge. ⁵⁰ Odmuk lenge savore bini a savoro nalačhipen, so kerde tuke, a de, hoj lengre nepřijatela te aven ke lende lačhejileskre. ⁵¹ Se on hine tire manuša, tiro dēdictvos, saven ilal avri andral o Egipt – andral oda trastuno bov.

⁵² Dikh pro mangipen tire služobňikoskro a šun o modlitbi the tire izraelike manušengre, sar ke tu vičinenena, hoj lenge te pomožines.

⁵³ Se tu tuke len kidňal avri vaš tiro dēdictvos andral savore narodi pre phuv, avke sar phendal prekal tiro služobňikos Mojžiš, sar ilal avri amare daden andral o Egipt, ó, Nekbareder RAJEJA!“

O Šalamun žehňinel le manušen

⁵⁴ Sar o Šalamun mangelas a modlinelas pes ko RAJ, sas pro khoča anglo oltaris a hazdelas upre o vasta ko ňebos. Sar preačila, uštila ⁵⁵ a požehňinda zorale hangoha savore izraelike manušen. Phenda:

⁵⁶ „Mi el lašardo o RAJ, savo diňa o smirom peskre manušen le Izraeliten, avke sar oda phenda. Dolikerďa dojekh lav, so diňa prekal peskro služobňikos prekal o Mojžiš. ⁵⁷ Mi ačhel o RAJ, amaro Del, amenca, avke sar sas amare dadenca. Te na omukel amen a te na odčhivel amen pestar het. ⁵⁸ O RAJ mi visarel amare jile ke peste, hoj te dživas avke, sar ov kamel, a te dolikeras savore leskre lava, prikazaňja the zakoni, so diňa amare daden.

⁵⁹ Kala lava, savenca man mangavas anglo RAJ, mi en pašes paš o RAJ, paš miro Del, dživese the rači. Mi zaačhel vaš peskro služobňikos

the vaš peskre izraelika manuša sako džives.
⁶⁰ Avke dojekh narodos pre phuv džanela, hoj
 ča o RAJ hino Del a nane aver. ⁶¹ Odden pes le
 RAJESKE, amare Devleske, cale tumare jileha a
 dolikeren leskre zakoni the o prikazaŋja avke
 sar adadžives.“

⁶² Palis o kralis the savore manuša andral
 o Izrael ande obeti le RAJESKE. ⁶³ O Šalamun
 obetinda le RAJESKE 22 000 gurunžen the 120
 000 bakren sar o smiromoskre obeti. Avke
 o Šalamun the savore manuša pošvecinde
 o Chramos le RAJESKRO. ⁶⁴ Vašoda, hoj o
 bronzuno oltaris sas cikno prekal ola savore
 obeti, o kralis oda džives pošvecinda the o
 maškaruno than pre dvora anglo Chramos le
 RAJESKRO a the ode kerenas o labarde obeti, o
 chabeneskre obeti the o žiros pro smiromoskre
 obeti.

⁶⁵ Andre oda časos o Šalamun the savore
 Izraeliti kerde paš o Chramos anglo RAJ, amaro
 Del, o inepos le Stankengro, so likerelas eŋta
 džives. Avle ode igen but manuša pašal o
 Lebo-Chamat pal o severos dži paš o paŋi le
 Egiptoskro pro juhos. ⁶⁶ O Šalamun pro ohtoto
 džives bičhađa le manušen khere. On savore les
 chudle te lašarel a dojekh lendar džalas khere
 bare radišagoha vaš savoro lačhipen, so o RAJ
 presikađa peskre služobňikoske le Davidoske
 the le Izraelitenge, leskre manušenge.

9

O RAJ pes pale sikavel le Šalamunoske

¹ Sar o Šalamun dokerda o Chramos le RA-JESKRO, peskro palacis a savoro, so kamla te kerel, ² sikada pes leske o RAJ dujtovar andro suno avke sar angloda andro Gibeon. ³ O RAJ leske phenda:

„Šundom avri tiri modlitba the o mangipen, sar tut mangehas ke mande. Me pošvecindom kada Chramos, so ačhadal, hoj ode miro nav te el barardo pro furt. Mire jakha the miro jilo ode ena pro furt.

⁴ Te tu phireha angle ma pačivalones the žuže jileha avke sar tiro dad o David a te dolikereha mire zakoni the prikazaŋja a te kereha savoro, so tuke phendom, ⁵ me dolikerava o lav, so phendom tire dadeske le Davidoske: Leskro tronos ela furt zoralo upral o Izrael a furt ela vareko andral leskro potomstvos pro tronos.

⁶ Ale te tut mandar odvisareha tu the tire čhave a na dolikerena mire zakoni the o prikazaŋja, so tumen diňom, ale džana te služinel avre devlenge a lašarena len, ⁷ akor me khosava tele mire manušen le Izraeliten pal kadi phuv, so len diňom. O Chramos, so pošvecindom prekal miro nav, odčhivava mandar a palis o Izrael ela dojekhe narodoske pro pheras the pro asaben. ⁸ A kale Chramostar na ačhela nič, ča o bara, a sako, ko odarik predžala, pes igen čudalinel a phenela: ‚Soske kada o RAJ kerda kala phuvake the Chramoske?‘ ⁹ Odphenela pes lenge: ‚Bo omukle le RAJES, peskre Devles, savo ila avri lengre daden andral o Egipt. Chudle te

bandol a te lašarel avre devlen, a vašoda o RAJ pre lende domukla kadi bibach.' "

O Šalamun pes dovakerel le Chiramoha

¹⁰ O Šalamun ačhavelas o Chramos le RAJESKE the o palacis biš berš (20) ¹¹ a o kralis Chiram andral o Tir dodelas le Šalamunoske o cedroskre the o sosnakre kašta a o somnakaj ajci, keci kamelas. Palis o Šalamun les diña biš fori andre Galileja. ¹² O Chiram avla andral o Tir te predikhel ola fori, so les diña o Šalamun, ale leske na sas pre dzeka. ¹³ Avke phenda le Šalamunoske: „Phrala miro, oda save fori man diňal?“ Palis ole forenge diña nav Kabul a kavke dži adadžives pes vičinel odi phuv. ¹⁴ Ale o Chiram the avke bičhada le Šalamunoske 4 000 kili somnakaj.

¹⁵ O Šalamun ispidelas pro manuša, hoj te keren e buči sar otroka pro Chramos le RAJESKRO the pre leskro palacis, pre terasa pašal o foros the pro muri pašal o Jeruzalem, Chacor, Megido the Gezer. ¹⁶ O Faraonos, o egiptsko kralis, gela pro mariben andro foros Gezer, domarda les a zlabarda avri. Murdarda le Kanaančanen the ole manušen, save ode bešenas, a palis o foros diña peskra čhake, le Šalamunoskra romňake. ¹⁷ Palis o Šalamun pale ačhada o foros Gezer, o teluno foros Bet-Choron, ¹⁸ o Baalat, o Tamar pre judsko pušta ¹⁹ the savore fori, kaj sas odthodo o chaben, mek the o fori prekal o maribnaskre verdana the graja. A ačhade savoro, so kamelas andro

Jeruzalem, andro Libanon the andre cali phuv, kaj sas kralis.

²⁰⁻²¹ O Šalamun ispidelas andre buči savore Amorejčanen, Chetitanen, Perizejen, Chivijen the Jebusejen, save ačhile andre odi phuv a saven angloda na murdarde avri. Lengre potomki mušinenas te kerel sar otroka – a oda dži adadžives. ²² O Šalamun le Izraelitendar na kerelas otroken, bo on leske služinenas sar slugađa, uradnika, veliteľa the veliteľa upral o verdana the upral o murša pro graja. ²³ O Šalamun ačhađa upral o buča 550 veliteľen, save sas upral o buča, so kerenas o manuša.

²⁴ Sar leskri romňi, le faraonoskri čhaj, odgeľa upre andral o Foros le Davidoskro, hoj te bešel andre peskro palacis, so lake ačhađa o Šalamun, ov chudňa te kerel e terasa pašal o foros.

²⁵ O Šalamun anelas andro berš trival o labarde the o smiromoskre obeti pro oltaris, so ačhađa le RAJESKE, a labarelas anglal leste o kadidlos. A avke dokerđa o Chramos.

²⁶ O Šalamun mek kerđa o lodı andro Ecjon-Geber, so hino paš o Elat, paš o brehos le Lole moroskro andro Edom. ²⁷ O Chiram bičhađa peskre služobňiken, save mištes prindžarenas o moros, hoj te služinen le Šalamunoskre muršenca pro lodı. ²⁸ On džanas la lodaha andre phuv Ofir a odarik ande 14 000 kili somnakaj le Šalamunoske.

10

E kralovna andral e Šeba avel ko Šalamun

¹ Sar pes e kralovna andral e Šeba došundā pal le Šalamunoskri slava, avla ke leste a phučelas lestar phare veci, hoj les te skušinel. ² Avla andro Jeruzalem igen but manušenca the le tavenca, pre save anelas voňava oleji, igen but somnakaj the o vzacna bara. Sar doavla ko Šalamun, vakerelas leha pal savoreste, so la sas pro jilo. ³ O Šalamun lake odphenelas pre savoreste, so lestar phučelas. Prekal leste na sas nič ajsa pharo, hoj te na odphenel lake. ⁴ E kralovna andral e Šeba dikhla, savo baro godaveripen hin le Šalamun, the savo palacis ačhađa ⁵ the o chabena pre leskro skamind. Dikhla, sar bešenasa pašal leste leskre služobnika a sar pes likerenas leskre sluhi the čašnika. Dikhla the lengro uraviben the o labarde obeti, so anelas andro Chramos le RAJESKRO. Sar oda savoro dikhla, ačila bijal peste a na džanelas, so pre oda te phenel.

⁶ Phendā le Šalamunoske: „Čaćipen hin, so me šundom andre miri phuv pal tute the pal tiro godaveripen. ⁷ Ale me oleske na pačavas, medik na avlom a na dikhlom pre mire jakha. No dikhav, hoj mange na phende mek aňi jepaš olear! Tiro godaveripen the barvalipen hino bareder, sar me pal oda šundom. ⁸ Bachtale hine tire murša the tire služobnika, save furt pašal tu keren a šunen tiro godaveripen! ⁹ Mi el barardo o RAJ, tiro Del, savo peske tut zakamla avke, hoj tut thoda pro izraeliko tronos. Bo o RAJ kamel o Izrael pro furt, ačhađa tut kraliske, hoj te likerens o zakonos the o spravodlišagos.“

¹⁰ Palis oj diňa le Šalamun buter sar 4 000

kili somnakaj a igen but voňava oleji the vzacna bara. Šoha buter pes imar ode na anda ajci but voňava oleji, keci anda e kralovna andral e Šeba le Šalamunoske.

¹¹ (The le Chiramoskre lođi anenas o somnakaj andral o Ofir the igen but algumoskre kašta the o vzacna bara. ¹² Ole kaštendar o Šalamun kerđa o slupi andro Chramos the peskro palacis a mek diňa te kerel o citari the o harfi prekal o lavutara. Ajci but kašta pes ode imar na anda dži adadžives.)

¹³ O Šalamun diňa la kralovna andral e Šeba o dari, so pes delas le kralenge, a paš oda the mek savoro, so oj kamelas. Palis oj the savore lakre služobnika gele pale andre peskri phuv.

Le Šalamunoskro barvalipen

¹⁴ Le Šalamunoske anenas sako berš vaj 23 toni somnakaj, ¹⁵ a mek ke oda the o daňe, so počinenas savore izraelika krajengre guvernera, o krala andral e Arabija the o manuša, save bikenavkeren.

¹⁶ O Šalamun kerđa duj šel (200) štiti le somnakastar. Pre jekh štitos leske kampelas vaj ehta kili somnakaj. ¹⁷ Palis mek kerđa trin šel (300) cikneder štiti le somnakastar. Pre jekh štitos leske kampelas vaj duj kili somnakaj. Avke o Šalamun len thoda andro Kher le libanoňike vešeskro.

¹⁸ Palis o kralis kerđa igen baro tronos, so sas obthodo la slonovinaha the le žuže somnakaha. ¹⁹ E paluňi sera, kaj oprinelas o šero, sas okruhlji a pal soduj seri le tronostar, kaj oprinelas o

vasta, ačhenas duj levi. Anglo tronos sas šov garadiči ²⁰ a pro garadiči ačhenas pal o soduj seri levi – jekhetane dešuduj (12) levi. Ajsa tronos na sas ņikhaj andre ņisavo krališagos. ²¹ Savore kuča, andral save pijelas o Šalamun, sas kerde le somnakastar a savore veci andro Kher le libanoņike vešeskro sas kerde le žuže somnakastar. Nič na sas kerdo le rupestar, bo andre oda časos o rup prekal lende na sas vzacno. ²² Le Šalamun sas but lođi pro moros. Sako trin berš len bičhavelas pro moros le Chiramokre lođenca, hoj te doanan o somnakaj, o rup, e slonovina, le opicen the le paven.

²³ O Šalamun sas barvaleder the godaveder sar dojekh kralis pre phuv. ²⁴ O manuša andral dojekh narodos kamenas te šunel o godaveripen, so les diňa o Del. ²⁵ Berš pre beršeste sako, ko avelas ke leste, anelas leske daros: rupune abo somnakune veci, gada, veci pro mariben, voňava oleji, graja the mulici.

²⁶ Palis peske o Šalamun stradl'a verdana the graja. Avke les sas 1 400 verdana pro mariben a 12 000 graja. Rozačhađa o verdana andro aver fori the paš peste andro Jeruzalem. ²⁷ Sar o Šalamun kralinelas, sas andro Jeruzalem ajci rup sar bara a ajci stromi cedri sar dziva figovňika pro judska brehi. ²⁸ O graja prekal o Šalamun pes anenas andral o Egipt the andral o Kuj*. Le kraliskre murša len cinenas andral o Kuj. ²⁹ Andral o Egipt pes cinelas o verdan pro

* **10:28** 10,28 Oda hin e Cilicija.

mariben vaš šov šel (600) rupune a o graj vaš o šel the penda (150) rupune. Avke on odarik anenas graja the verdana prekal savore kraľa le Chetitanengre the le Aramejčanengre.

11

O Šalamun lašarel avre devlen

¹ O kralis o Šalamun kamelas but džuvljen andral aver narodi: le faraonoskra čha, le Moabčanken, le Amončanken, le Edomčanken, le Sidončanken the le Chetitanken. ² On sas ole narodendar, pal save o RAJ le Izraelitenge phenda: „Našti tumenge len romňijen andral aver narodi, aňi on andral tumaro narodos, hoj tumen mandar te na odcirten pal peskre devla.“

Ale o Šalamun len the avke kamelas. ³ Sas les ehta šel (700) romňija, so sas andral o kralika fameliji, the trin šel (300) romňija-sluzobňički. On les odcircle le Devlestar. ⁴ Sar o Šalamun sphurila, leskre romňija les scirdle pal aver devla a ov imar na sas ajso pačivalo le RAJESKE, peskre Devleske, sar sas leskro dad o David. ⁵ Ov lašarelas la Aštarta, savi sas del andro Sidon, the le Moloch*, savo sas igen džungalo del le Amončanengro. ⁶ Aleha o Šalamun kerelas o nalachipen anglo RAJ a ov na sas calo oddino le Devleske avke sar leskro dad o David.

⁷ Akor pro verchos pre vichodno sera le Jeruzalemostar o Šalamun ačhađa oltaris prekal o Kemoš, savo sas o džungalo del le Moabčanengro, the prekal o Moloch, savo sas džungalo del le

* **11:5** 11,5 Abo: o Milkom

Amončanengro. ⁸ Kavke kerda oltara the prekal savore peskre romnija andral aver narodi, save peskre devlenge anenas o voňava the aver obeti.

⁹⁻¹⁰ Kajte o RAJ, o Del le Izraeloskro, pes le Šalamunoske sikada duvar andro suno a phenda leske, hoj te na lašarel avre devlen, ov the avke le RAJES na šundã, ale odvisarã pes lestar. Aleha o RAJ sas cholamen pro Šalamun.

¹¹ Vašoda o RAJ phenda le Šalamunoske: „Te ada kerdal a na dolikerdal miri zmluva the o zakonos, so tut diňom, čačes lava tutar o krališagos a dava jekhe tire služobňikoske.

¹² Ale angle tiro dad anglo David oda na kerava, medik tu dživeha, ale odlava oda tire čhastar,

¹³ no aňi lestar na odlava calo krališagos. Jekh kmeňos mukava tire čhaske, ča vaš miro služobňikos David the vaš o Jeruzalem, so mange avri kidňom.“

Le Šalamunoskre ñeprijatela

¹⁴ O RAJ kerda upre le Edomčanos Hadad, savo sas andral le kralengri famelija, hoj te el le Šalamunoskro ñeprijatelis. ¹⁵⁻¹⁶ Akor, sar o David zvitazinda upral o Edom, o Joab, leskro velitelis upral o slugada, geľa te parunel olen, save mule. O Joab savore Izraelitenca ačhila andro Edom šov čhon, medik na murdarã savore ole muršen. ¹⁷ Ča o Hadad, savo sas akor mek čhavoro, denašľa andro Egipt varesave leskre dadeskre služobňikenca andral o Edom. ¹⁸ Odgele andral o Midijan, a sar avle andro Paran, ile odarik muršen a gele andro Egipt ko Faraonos. Ov les diňa kher, chaben the maľa.

¹⁹ Vašoda, hoj o Hadad sas le Faraonoske pre dzeka, diña leske the la Tachpeneskra pheña romňake – e Tachpenes sas le faraonoskri romňi.

²⁰ Palis lake uliła muršoro o Genubat. E kralovna les bararda avri andro palacis maškar o kraliskre čhave.

²¹ Sar pes o Hadad andro Egipt došundā, hoj muła o David the o Joab, savo sas velitelis upral o slugada, phenda le kraliske: „Domuk, hoj te džav pale andre miri phuv.“

²² „Soske?“ phučła lestar o Faraonos. „Chibalinel tuke vareso kade, hoj jekhvareste kames te džal pale andre tiri phuv?“

„Na,“ odphenda leske o Hadad, „ale the avke man muk te džal khere.“

²³ O Del kerda upre le Rezon, le Eljadasoskre čhas, hoj te el le Šalamunoskro ņeprijateljis. O Rezon denašla peskre rajestar le Hadad-Ezerostar, savo sas kralis andre Coba. ²⁴ O Rezon vičinda ke peste zbujňiken, saven lidžalas. Sar len o David murdarelas, o Rezon the leskre murša gele het andro Damašek a ode ačhiła kraliske. ²⁵ Avke o Rezon sas kralis andro Aram†. Sas ņeprijateljis le Izraeloske medik dživelas o Šalamun a kerelas lenge o nalačhipen, avke sar the o Hadad.

O RAJ del lav le Jeroboam

²⁶ The o Jeroboam, savo sas služobňikos le Šalamunoskro, pes vzburiñda pro Šalamun. Ov sas le Nebatoskro čhavo, Efraťanos andral e Cereda, a leskri daj sas e vdova Ceruja. ²⁷ Oda pes

† **11:25** 11,25 Abo: Sirija

ačila, sar o Šalamun kerđa e terasa a prikerđa o foroskre muri. ²⁸ O Jeroboam sas zoralo murš. Sar o Šalamun dikhla ole terne muršes, sar kerel peskri buči, ačhađa les upral o murša andral o kmeňi Efrajim the Menaše, hoj len te lidžal andre buči.

²⁹ Andre jekh džives, sar o Jeroboam džalas het andral o Jeruzalem, arakhla pes pre maľa le Achijoha, savo sas prorokos andral o Šilo. Na sas ode ňiko, ča on duj džene. Pro Achijah sas urdo nevo plaštos. ³⁰ Chudňa oda plaštos a rozčhingerđa les pro dešuduj (12) kotora. ³¹ A le Jeroboamoske phenda: „Le tuke deš kotora, bo kada phenel o RAJ, o Del le Izraeloskro: „Lava o krališagos le Šalamunostar a tuke dava deš kmeňi. ³² Andral savore izraelika kmeňi leske ačhela ča jekh kmeňos a oda angle miro služobňikos David the anglo o foros Jeruzalem, so mange kidňom avri. ³³ Kerava oda vašoda, bo o Šalamun man omukla a chudňa te lašarel le sidoňike devles, la Aštarta, le moabike devles le Kemoš the le amoňike devles le Moloch a na phirelas pal mire droma, na kerelas oda, so kamav, a na dolikerelas miro zakonos the mire lava avke sar leskro dad o David. ³⁴ Calo krališagos lestar na odlava, ale mukava les te vladňinel, medik dživela, a oda angle miro služobňikos David, saves mange kidňom avri a savo dolikerelas mire prikazaňja the lava. ³⁵ Ale le Šalamunoskre čhastar odlava o krališagos le deše kmeňenca a dava len tuke. ³⁶ Le Šalamunoskre čhaske mukava ča jekh kmeňos, hoj te el mire služobňikos le David furt po-

tomkos, savo vladñinela angle mande andro Jeruzalem, andro foros, so mange kidñom avri, hoj ode te avav lašardo. ³⁷ Ale tut Jeroboam ačhavava kraliske upral o Izrael. Aveha kralis všadzik, kaj ča kameha. ³⁸ Te šuneha savoro, so tuke phenava, te phireha pal mire droma, te kereha oda, so ela lačo angle mire jakha, te dolikereha mire prikazañja the lava avke sar miro služobñikos o David, me kerava, hoj furt vareko tira famelijatar lidžala o Izrael, avke sar vareko le Davidoskra famelijatar furt lidžal e Judsko. ³⁹ Vaš le Šalamunoskro binos marava le Davidoskre čhaven, ale na pro furt.' “

⁴⁰ Vašoda o Šalamun kamelas te murdarel le Jeroboam, ale o Jeroboam denašla andro Egipt ko kralis Šišak. Ode sas, medik o Šalamun na muľa.

Le Šalamunoskro meriben

⁴¹ Aver veci, so o Šalamun kerđa, the savoro leskro godaveripen hin pisimen andro zvitki le Šalamunoskre. ⁴² O Šalamun kralinelas andral o Jeruzalem upral calo Izrael saranda (40) berš.

⁴³ Sar muľa o Šalamun, parunde les andro foros le Davidoskro, leskre dadeskro. Pal leste ačhiľa kraliske leskro čhavo o Rechabeam.

12

Deš kmeñi pes vzburinen pro Rechabeam

¹ O Rechabeam geľa andro Šichem, bo ode avle savore Izraeliti, hoj les te ačhaven kraliske. ² Sar pes pal oda došunđa o Jeroboam, le Nebatoskro čhavo, sar sas andro Egipt, kaj denašla le

Šalamunostar, ačila mek andro Egipt. ³ Ale o vodci andral o Izrael pal leste bičhade. Avke o Jeroboam savore Izraelitenca avle ko Rechabeam a phende leske: ⁴ „Tiro dad o Šalamun pre amende thođa pharo jarmos, ale tu akana ker lokeder e phari buči the o jarmos, so pre amende thođa tiro dad, a amen tuke služinaha.“

⁵ O kralis Rechabeam lenge phenda: „Akana džan het a avena pale trine dživesenca.“ Avke gele het.

⁶ Palis pes o Rechabeam radzinelas le phuredere vodcenca, save služinenas angloda leskre dadeske le Šalamunoske: „So mange poradzinen, sar te odphenel kale manušenge?“

⁷ On leske phende: „Te tu adadžives aveha služobnikos kale manušenge a služineha lenge a deha len oda, so tutar mangel, on tuke furt služinena pačivalones.“

⁸ Ale o Rechabeam na priila e rada le phuredere vodcengri, ale phučelas le terne muršendar, save jekhetane leha baronas avri a denas les godi. ⁹ Phučla lendar: „So mange radzinen tumen? Sar te odphenel kale manušenge, save man mangel, hoj lenge te kerav lokeder oda jarmos, so pre lende thođa miro dad?“

¹⁰ O terne murša leske odphende: „Le manušenge, save ke tu avle a phende, hoj tiro dad pre lende thođa pharo jarmos, a kamen, hoj tu lenge oda te keres lokeder, phen kavke: „Miro cikno anguš hino thuleder, sar sas mire dadeskro calo pasos. ¹¹ Miro dad pre tumende

thoda pharo jarmos, ale me pre tumende thovava meksa phareder! Miro dad tumen marelas le bičociha, ale me tumen marava le bare bičoha*!“

¹² Pro trito džives avla o Jeroboam savore manušenca ko Rechabeam, avke sar lenge phenda o kralis: „Aven ke ma trine dživesenca.“

¹³ O kralis odphenda le manušenje zoraless a na priiła e rada, savi les dine phureder vodci.

¹⁴ Vakerelas lenca avke, sar leske phende o terne murša: „Miro dad pre tumende thoda pharo jarmos, ale me pre tumende thovava meksa phareder! Miro dad tumen marelas le bičociha, ale me pal tumende cirdava tele e cipa!“ ¹⁵ Avke o Rechabeam na priačhiła pre oda, so kamenas o manuša. Kada kerda o Del, hoj pes avke te ačhel, sar phenda o RAJ le Jeroboamoske prekal o Šilončanos Achijah.

¹⁶ Sar savore Izraeliti dikhle, hoj o kralis o Rechabeam len na šunda, phende leske:

„Nane amen nič le Davidoha!
Šo amen hin le Izajoskre čhaha?

Andre peskre stani, Izrael!

Akana David, starin tut pal peskro kher!“

Avke savore Izraeliti gele khere ¹⁷ a o Rechabeam kralinelas ča upral o Izraeliti, save bešenas andro judska fori.

¹⁸ Palis o kralis o Rechabeam bičhada ko Izraeliti le Adoram, savo sas upral o buča, ale savore Izraeliti leš murdarde le barenca. Avke o Rechabeam bešla sig pro verdan a denašla

* **12:11** 12,11 E hebrejiko čhib: Me tumen marava le škorpijonenca!

odarik andro Jeruzalem. ¹⁹ A kavke pes calo Izrael vzburiŋđa pre le Davidoskri famelija a oda likerel dži adadžives.

²⁰ Sar pes o manuša andral o Izrael došunde, hoj o Jeroboam avla pale andral o Egipt, bičhade pal leste. Avke pes zgele a ačhade les kraliske upral calo Izrael. Ča o kmeňos le Judaskro zaačhila vaš le Davidoskri famelija.

²¹ Sar o Rechabeam avla andro Jeruzalem, diňa te zvičinel andral o kmeňos Juda the Benjamin 180 000 avrikidle slugađen andro mariben pro Izrael, hoj leske te den pale o krališagos. ²² Akor o Del prevakerđa ko Šemajah, ko murš le Devleskro: ²³ „Dža a phen le Šalamunoskre čhaske le Rechabeamoske, le judske kraliske, the le manušenge andre Judsko the Benjamin, ²⁴ hoj kada phenel o RAJ: ‚Ma džan pro mariben pre tumare phrala, pro Izraeliti. Savore džan khere, bo me kada kerđom.‘ “ On šunde le RAJESKRO lav a savore gele pale khere.

O Jeroboam oddžal le RAJESTAR

²⁵ Palis o Jeroboam ačhađa o foros Šichem andro Efrajimika brehi a ode ačhila te bešel. Palis odarik geľa a ačhađa o foros Penuel. ²⁶ Ale o Jeroboam peske phendá: „Akana pes šaj dochudel pale o krališagos le Davidoskra famelijake. ²⁷ Te kala manuša phirena te obetinel andro Chramos le RAJESKRO andro Jeruzalem, chudena pale te služinel peskre rajeske le Rechabeamoske le judske kraliske a man murdarena a visarena pes pale ke leste.“

²⁸ Avke o kralis Jeroboam kerđa duj somnakune gurumňoren a phendã le manuŝenge: „Imar dos phirenas andro Jeruzalem! Izrael, kade hin tumare devla, save tut ile avri andral o Egipt.“ ²⁹ Jekh thođa andro Betel pro juhos a dujto andro Dan pro severos. ³⁰ Kada cirdelas le manuŝen andro binos, bo džanas andro Betel the andro Dan te lašarel le somnakune gurumňen.

³¹ O Jeroboam ačhađa the o uče thana, kaj lašarenas le modlen, a andre rašajiko služba thođa le običajne manuŝen, so na sas andral o kmeňos Levi. ³² Andro ochtoto čhon, andro dešupandžto (15.) džives, diňa avri inepos prekal o Izraeliti, ajso, sar sas the andre Judsko a pro oltaris obetinelas o labarde obeti. Avke oda kerđa andro Betel a obetindã le gurumňorenge, so kerđa. Palis andro Betel ačhađa rašajen, save služinenas pre ola thana, kaj lašarenas le modlen. ³³ Avke andro ochtoto čhon pro dešupandžto džives pro inepos, savo peske korrkoro gondolindã avri, gela upre ko oltaris, so ode ačhađa, a obetindã ode e voňavo obeta.

13

O prorokos prorokinel pal o oltaris

¹ Ipen akor, sar o Jeroboam kamelas te kerel e obeta, avľa andral e Judsko andro Betel le RAJESKRO prorokos. ² O prorokos phendã andre le RAJESKRO nav: „Oltarina, oltarina! Kavke phenel o RAJ: ‚Le Davidoskra famelijake ulola muršoro a dena leske nav Jozijaš. Ov pre tu obetanela le modlengre rašajen, save akana pre kada oltaris keren o voňava obeti. Zlabarela

pre oda oltaris the le manušengre kokala! “

³ A mek andre oda džives o prorokos diña znameñje. Phenda: „Kada ela o znameñje, hoj o RAJ vakerelas prekal ma: O oltaris pharola pro duj kotora a o prachos andral leste perela avri.“

⁴ Sar o kralis Jeroboam šunda, so phenda o prorokos pro oltaris, so hino andro Betel, sikada pre leste le vasteha a phenda: „Chuden les!“ A sar ada phenda, leskro vast takoj ačila ņevladno a našti les imar cirdña pale ke peste.

⁵ Androda pes o oltaris pharada pro duj kotora a o prachos andral leste peľa avri, avke sar phenda o prorokos andre le RAJESKRO nav.

⁶ O Jeroboam phenda le prorokoske: „Mangav tut, modlin tut vaš ma ko RAJ, ke tiro Del, hoj mange te sastarel avri o vast.“ Avke pes o prorokos mangelas ko RAJ a leskro vast sastila avri a sas ajsa sar angloda.

⁷ Palis o Jeroboam phenda le prorokoske: „Av manca andre miro kher, chaha varesavo chaben a dava tut the daros.“

⁸ O prorokos leske odphenda: „Kajte man diňalas jepaš tire barvalipnastar, na gelomas tuha, na chalomas maro, aňi na pilomas paňi pre kada than. ⁹ Bo o RAJ mange phenda: „Našti chas maro, aňi našti pijes paňi a aňi ole dromeha našti aves pale.“ ¹⁰ Avke o prorokos odarik geľa het avre dromeha a na oleha, saveha avľa andro Betel.

O phuro prorokos andral o Betel

¹¹ Andro Betel bešelas jekh phuro prorokos. Leskre čhave avle ke leste a phende leske

savoro, so kerda le Devleskro prorokos andre oda džives andro Betel, the oda, so phenda le kraliske le Jeroboamoske. Sar leske oda savoro phende, ¹² ov lendar phučla: „Save dromea geľa?“ Leskre čhave leske sikade, save dromea džalas o prorokos andral e Judsko. ¹³ Palis phenda peskre čhavage: „Thoven o sedlos pro somaris!“ Sar leske thode, bešla pre leste ¹⁴ a geľa pal le Devleskro prorokos. Arakhľa les te bešel tel o dubos a phučla lestar: „Tu sal oda prorokos le Devleskro, savo avľa andral e Judsko?“

„He, me som!“ ov odphenda.

¹⁵ „Av manca khere, hoj te chas vareso,“ phenda leske o phuro prorokos andral o Betel.

¹⁶ Ale o prorokos odphenda: „Našti man visarav pale a džav tuha, aňi našti chav maro, aňi našti pijav paňi pre kada than, ¹⁷ bo o RAJ mange phenda: ‚Na chaha ode maro, aňi na pijeha paňi a na aveha pale ole dromea, saveha avľal.‘ “

¹⁸ Palis o phuro prorokos leske phenda: „The me som prorokos avke sar the tu a le RAJESKRO aňjelos mange phenda: ‚Dža a an les pale andre tiro kher, hoj te chal ode maro a te pijel paňi.‘ “ Kavke leske klaminelas. ¹⁹ Avke leha o prorokos le Devleskro geľa pale andre leskro kher a chaľa ode maro a pila paňi.

²⁰ Sar bešenias pašal o skamind, o RAJ prevakerda ko phuro prorokos, savo les anda pale andre peskro kher. ²¹ Zvičinda pre le Devleskro prorokos, savo avľa andral e Judsko, a phenda leske: „Kada phenel o RAJ: ‚Vašoda, hoj man na šundal a na dolikerdal miro lav, so tuke

phendom, ²² ale geľal a chaľal ode maro a piľal paňi, na aveha parundo andre tire dadengro hrobos.' "

²³ Sar le Devleskro prorokos chaľa a piľa, o phuro prorokos leske pripravinda le somaris pro drom. ²⁴ Avke, sar odarik le Devleskro prorokos geľa het, arakhľa pes le ľevoha pro drom. O ľevos pre leste chučila a murdarda les. Palis o somaris the o ľevos ačhenas paš leskro ľelos, so pašľolas pro drom. ²⁵ Ipen akor odarik džanas varesave murša a dikhle o ľelos pre phuv the le ľevos te ačhel paš leste. Gele andro Betel, kaj bešelas o phuro prorokos, a savoro oda rozvakerde.

²⁶ Sar pal oda šunďa o phuro prorokos phenďa: „Oda hin oda prorokos, savo na šunďa o lava le RAJESKRE! Avke pre leste o RAJ bičhaďa le ľevos, hoj les te murdarel, a o ľevos kerďa avke, sar phenďa o RAJ.“

²⁷ Palis phenďa peskre čhavage: „Pripravi-nen mange le somaris pro drom.“ Avke sar on oda kerde, ²⁸ ov geľa a arakhľa le prorokoskro ľelos te pašľol pre phuv. O somaris the o ľevos ačhenas paš o ľelos. O ľevos na chaľa o ľelos aňi le somaris. ²⁹ O phuro prorokos hazďna leskro ľelos, thoda pre peskro somaris a ľigenda les pale andro Betel, hoj te rovel pal leste a te parunel les. ³⁰ Parunďa les andre peskro hrobos a rovelas pal leste: „Jaj, phrala miro!“

³¹ Paloda, sar les parunďa, phenďa peskre čhavage: „Sar merava, thoven man andre oda hrobos, kaj pašľol kada prorokos, hoj mire kokala te aven paš leskre. ³² Čačes pes ačhela oda,

so vakerelas kada prorokos andre le RAJESKRO nav pro oltaris andro Betel the pre savore thana andre Samarija, kaj služinenas avre devlengé.“

³³ Añi pal kada, so pes ačhila, pes o Jeroboam na visarda peskre nalače dromestar, ale dureder ačhavelas andre rašajiko služba pro uče thana sakones, ko oda kamelas. ³⁴ Aleha o Jeroboam anda peskra famelija andro binos, a vašoda mušinde te el savore zničimen a khosle tele pal kadi phuv.

14

Le Jeroboamoskre čhaskro meriben

¹ Andre oda časos nasvalila le Jeroboamoskro čhavo o Abijah. ² O Jeroboam phenda peskra romňake: „Preuri tut andre aver gada, hoj tut te na sprindžaren, hoj sal miri romňi. Dža andro Šilo, kaj hino o prorokos o Achijah, bo ov mange phenda, hoj ačhava kraliske andro Izrael. ³ Le tuha deš mare, varesave bokela the džbanos le medoha a dža ke leste. Ov tuke phenela, so ela le čhavoreha.“ ⁴ Oj kerđa avke, sar lake phenda, a geľa andro Šilo ko Achijah.

Ov imar na dikhelas mištes, bo sas maj koro a igen phuro. ⁵ Ale o RAJ phenda le Achijoske: „Le Jeroboamoskri romňi ipen akana avel kade, hoj tutar te phučel pal peskro čhavoro, bo hino igen nasvalo, ale kerela pestar, hoj hiňi vareko aver. Tu lake pheneha kada the kada.“

⁶ Palis, sar o Achijah šunđa lakro phiriben, hoj imar hiňi paš o vudar, phenda lake: „Av andre. Me džanav, hoj tu sal le Jeroboamoskri

romňi. Soske tutar keres, hoj sal vareko aver? Nalačo hiros tuke phenava. ⁷ Dža a phen le Jeroboamoske, hoj o RAJ, o Del le Izraeloskro, leske kavke phenel: ‚Kidňom mange tut avri le manušendar a ačhadom tut, hoj te lidžas mire manušen le Izraeliten. ⁸ Odiľom o krališagos le Davidoskra famelijatar a diňom tuke. Ale tu tut na ľikerehas avke, sar miro služobňikos o David, savo dolikerelas mire prikazaňja a savo džalas pal ma cale peskre jileha a kerelas ča oda, so lestar kamavas. ⁹ Ale tu tut ľikerehas goreder sar savore kraľa, save sas angle tute. Le dumeha tut odvisardal mandar a kerďal tuke avre devlen the modlen le somnakastar ča vašoda, hoj man lenca te choľares. ¹⁰ Vašoda anav pre tiri famelija e pohroma. Murdarava dojekhe tire muršes andro Izrael, savore otroken the slobodnen. Šulavava avri tira famelija, avke sar pes šulavel avri o šmeci. ¹¹ Te vareko tira famelijatar merela andro foros, chana len o rikone a olen, save merena pre maľa, chana o čirikle. Bo o RAJ oda phendä.‘ “

¹² O Achijah mek lake phendä: „Akana dža pale khere. Sar dodžaha andro foros, tiro čhavoro merela. ¹³ Savore manuša andral o Izrael pal leste rovena a parunena les. Ča ov andral le Jeroboamoskri famelija ela parundo avke, sar kempel, bo ča andre leste o RAJ, o Del le Izraeloskro, arakhľa vareso lačo. ¹⁴ O RAJ ačhavela kralis andro Izrael, savo murdarela avri le Jeroboamoskra famelija a oda mek adadžives! He, imar akana! ¹⁵ O RAJ razinela le Izraeloha, avke sar e balvaj čhalavel la trstínaha andro paňi. Ov le Izraeliten cirdela avri andral

kadi lači phuv, so diña lengre dadenge a rozčhivela len pal o baro pañi Euftrat, bo kerde la Ašerake slupi, savenca rozchoľarde le RAJES. ¹⁶ O RAJ omukela o Izrael, bo o Jeroboam kerelas bini a cirdelas le Izrael andro binos.“

¹⁷ Avke le Jeroboamoskri romñi pes visarda pale khere andro foros Tirca. Soča pregela prekal o prahos andro kher, o čhavoro muľa.

¹⁸ O Izraeliti rovenas pal leste a parunde les, avke sar phenda o RAJ prekal peskro služobňikos prekal o prorokos Achijah.

Le Jeroboamoskro meriben

¹⁹ Savore aver veci, so o Jeroboam kerda, leskre maribena a sar lidžalas o krališagos, hin pisimen andro Zvitkos le izraelike kralengro.

²⁰ O Jeroboam kralinelas bišuduj (22) berš. Ov muľa a sas parundo. Pal leste ačhiľa kraliske leskro čhavo o Nadab.

O Rechabeam kralinel upral e Judsko

²¹ O Rechabeam, o čhavo le Šalamunoskro, ačhiľa kraliske andre Judsko, sar sas leske saranda the jekh (41) berš. Kralinelas dešuefta (17) berš andro foros Jeruzalem, andro foros, so peske kidña avri o RAJ maškar savore izraelika fori, hoj ode les te lašaren. Le Rechabeamoskri daj pes vičinelas Naama a sas Amončanka.

²² O manuša andral o kmeňos Juda kerenas buter binos anglo RAJ sar savore lengre phure dada a aleha pre peste anenas buter le RAJESKRI choli, ²³ bo the on ačhavenas thana pro lašariben, o sveta slupi the o slupi la Ašerakre; a oda pre dojekh učo than the paš dojekh baro

stromos. ²⁴ Ale nekgoreder sas, hoj pre ola thana, kaj lašarenas peskre devlen, o murša the o džuvla služinenas sar lubňa. Kerenas savore nalače the džungale veci, so kerenas o narodi, saven o RAJ tradľa avri anglal o Izraeliti.

²⁵ Sar o Rechabeam kralinelas pandž berš, gela o egiptsko kralis o Šišak pro Jeruzalem pro mariben. ²⁶ Iľa andral o Chramos le RAJESKRO the andral o palacis savore vzacna veci the o somnakune štiti, so diňa te kerel o Šalamun. ²⁷ Palis o Rechabeam pre lengro than diňa te kerel o štiti le bronzostar a diňa len le veliteľenge upral o stražňika, save stražinenas o vchodos andro palacis. ²⁸ Kecivar džalas o kralis andro Chramos le RAJESKRO, o stražňika lenas o štiti a džanas leha, a palis len thovenas andro kher le stražňikengro.

²⁹ Savore aver veci, so kerďa o Rechabeam, hin pisimen andro Zvitkos le judske kralengro.

³⁰ Maškar o Rechabeam the Jeroboam sas furt o maribena. ³¹ O Rechabeam muľa a sas parundo andro Foros le Davidoskro. Leskri daj e Naama sas andral o Amon. Pal o Rechabeam ačila kraliske leskro čhavo Abijam.

15

O Abijam kralinel upral e Judsko

¹ Andro dešuochtoto (18.) berš, sar kralinelas le Nebatoskro čhavo o Jeroboam andro Izrael, o Abijam ačila kraliske upral e Judsko. ² Ov lidžalas o krališagos andro Jeruzalem trin berš. Leskri daj sas Maacha, e čhaj le Abišalomoskri.

³ Ov kerelas ajse bini sar angle leste leskro dad. Leskro jilo na sas oddino le RAJESKE, peskre Devleske, avke sar sas o jilo leskre prapapuskro le Davidoskro. ⁴ Ale ča anglo David les o RAJ, leskro Del, diña potomkos, hoj pal leste te kralinel andro Jeruzalem a te chrañinel kada foros. ⁵ O RAJ ada kerđa, bo o David kerelas savoro, so sas le RAJESKE pre dzeka, a calo dživipen les andre savoreste šunelas. Na šunđa le RAJES ča andre oda, so kerđa le Urijašoha, le Chetitoha.

⁶ O maribena maškar o Rechabeam the Jeroboam sas furt, medik dživenas. ⁷ O mariben le Jeroboamoha likerelas dureder the akor, sar sas kralis o Abijam. Savore aver veci, so kerđa o Abijam, hin pisimen andro Zvitkos le judske kralengro. ⁸ Sar o Abijam muľa, parunde les andro Foros le Davidoskro. Pal leste ačila kraliske leskro čhavo o Asa.

O Asa kralinel upral e Judsko

⁹ Sar kralinelas o Jeroboam bišto (20) berš upral o Izrael, andre Judsko ačila kraliske o Asa. ¹⁰ Ov kralinelas andro Jeruzalem saranda the jekh (41) berš. Leskri baba sas e Maacha, le Abišalomoskri čhaj.

¹¹ O Asa kerelas savoro, so sas le RAJESKE pre dzeka avke sar leskro prapapus o David. ¹² Ov andral odi phuv tradľa avri savore muršen the džuvljen, save služinenas paš o oltara sar lubňa. Zničinda savore modlen, so kerde angloda leskre phure dada. ¹³ The peskra baba la kralovna Maacha čhida tele pal o tronos, bo kerđa la Ašerake slupos. O Asa les čhinda

tele a labarda andre dolina Kidron. ¹⁴ O Asa sas cale jileha oddino le RAJESKE andre calo peskro dživipen, kajte na zničinda savore thana, kaj lašarenas le modlen. ¹⁵ Preligenda andro Chramos le RAJESKRO o dari, so leskro dad the ov pošvecinde: o rup, o somnakaj the o sersamos prekal o Chramos.

¹⁶ O maribena maškar o Asa the izraeliko kralis Baaša sas furt, medik dživenas. ¹⁷ Andre jekh džives o Baaša geľa pro mariben pre Judsko. Zoralarda o foros Rama, hoj ňiko le manuendar pes te na dochudel avri aňi andre Judsko.

¹⁸ Avke o Asa iľa savoro rup the somnakaj, so ačhila andro Chramos le RAJESKRO the palacis, a bičhada peskre služobņikenca andro Damašek ko aramejiko kralis Ben-Hadad. Ov sas le Tabrimonoskro čhavo a leskro papus sas o Chezijon. Diňa leske te phenel kala lava: ¹⁹ „Maškar amende mi el phandli e zmluva, avke sar angloda sas maškar amare dada. Kada rup the somnakaj tuke bičhavav sar daros. Mangav tut, zrušin e zmluva, so phandlal le izraelike kraliha Baašaha, hoj te džal het peskre slugadenca andral miri phuv!“

²⁰ O Ben-Hadad kerda avke, sar leske phenda o Asa, a bičhada peskre velitelen pro izraelika fori. Domarda o fori Ijon, Dan, Abel-Bet-Maacha the o phuva Galileja* the Naftali. ²¹ Sar pes pal oda došunda o Baaša, zaačhada o buča pre Rama a geľa pale andre Tirca. ²² O kralis Asa prikazinda savore manušenge andre Judsko, hoj te lidžan

* **15:20** 15,20 E hebrejiko čhib: calo Kineret

het andral e Rama o bara the o kašta, sayenca o Baaša ačhavelas o foros. Palis o Asa ačhada oleha o foros Geba andro Benjamin the o foros Micpa.

²³ Savore aver veci, so kerda o kralis Asa the leskre viťazstva, the sar zoraľarda o fori, hin pisimen andro Zvitkos le judske kralengro. Ale ov pro phuripen nasvalila pro pindre. ²⁴ O Asa muľa a parunde les andro Foros le Davidoskro. Pal leste ačhila kraliske leskro čhavo o Jošafat.

O Nadab kralinel upral o Izrael

²⁵ Sar kralinelas o Asa dujto berš andre Judsko, le Jeroboamoskro čhavo o Nadab ačhila kraliske upral o Izrael a lidžalas len duj berš. ²⁶ Ale o Nadab kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, avke sar the leskro dad, savo cirdelas le Izrael andro binos.

²⁷ Palis o Baaša, o čhavo le Achijoskro andral o kmeňos Jisachar, pes vzburinda pro Nadab. Murdarda les akor, sar o izraelika slugada sas rozačhade pašal o filištiňiko foros Gibeton.

²⁸ Sar kralinelas o Asa andre Judsko trito berš, o Baaša murdarda le Nadab a ačhila pal leste kraliske andro Izrael. ²⁹ Sar ačhila kraliske, murdarda le Jeroboamoske caľa famelija a na mukla ňikas te dživel, avke sar o RAJ phenda prekal peskro prorokos Achijah andral o Šilo.

³⁰ Oda pes ačhila vašoda, bo o Jeroboam kerelas o bini a the le manušen andral o Izrael lidžalas andre oda. Kale binenca cholarelas le RAJES, le Izraeloskre Devles.

³¹ Savore aver veci, so kerda o Nadab, hin pisimen andro Zvitkos le izraelike kralengro.

³² Medik dživelas o Baaša the o Asa, sas maškar lende furt o maribena.

O Baaša kralinel upral o Izrael

³³ O Baaša, le Achijoskro čhavo, ačhila kraliske upral calo Izrael andre Tirca a kralinelas bišuštar (24) berš. Oda pes ačhila andro trito berš, sar kralinelas o judsko kralis Asa. ³⁴ O Baaša kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, avke sar angloda o Jeroboam, savo cirde-las le Izraeliten andro bini.

16

¹ Akor o RAJ prevakerđa ko prorokos Jehu, savo sas o čhavo le Chananiskro, hoj te džal te phenel le Baašaske: ² „Me tut hazdňom upre andral o prachos a ačhadňom tut vod-caske upral mire manuša andro Izrael. Ale tu tut likerehas sar the o Jeroboam a cirdňal mire manušen andro binos, hoj man aleha te cholaren. ³ Vašoda akana zničinava le Baaša the leskra famelija avke, sar oda kerďom le Jeroboamoha, le Nebatoskre čhaha, the leskra famelijaha. ⁴ Te vareko le Baašaskra famelijatar merela andro foros, chana les o rikone, a te merela vareko pre maľa, chana les o čirikle.“

⁵ Savore aver veci, so kerđa o Baaša, the leskre viľazstva, hin pisimen andro Zvitkos le izraelike kralengro. ⁶ Palis o Baaša muľa a parunde les andre Tirca. Pal leste ačhila kraliske leskro čhavo o Elah.

⁷ O RAJ prevakerđa prekal o prorokos Jehu ko Baaša the ke leskri famelija, bo kerelas binos anglo RAJ. Peskre binenca the oleha, hoj

murdarda le Jeroboamoskra famelija, pre peste anelas le RAJESKRI choli.

O Elah kralinel upral o Izrael

⁸ Andro bišušovto (26) berš, sar kralinelas o Asa andre Judsko, ačhila kraliske upral o Izrael o Elah, le Baašaskro čhavo. Ov kralinelas andre Tirca duj berš. ⁹ Ale pre leste pes ačhada leskro služobnikos o Zimri, savo sas velitelis upral o jepaš leskre maribnaskre verdana. Andre jekh džives o Elah mulatinelas a mačila andre Tirca andro kher le Arcasoskro, savo sas upral o palacis andre Tirca. ¹⁰ Akor avla o Zimri a murdarda les. Ačhila pes oda andro bišueftato (27) berš, sar kralinelas andre Judsko o Asa. Avke pal o Elah ačhila kraliske o Zimri.

¹¹ Palis, sar bešla pre leskro tronos, diña te murdarel savoredženen andral o kher le Baašaskro a na mukla te dživel aňi jekhe muršes andral leskri famelija aňi leskre prijatelen.

¹² Avke o Zimri murdarda avri cała Baašaskra famelija avke, sar o RAJ phenda le Baašaske prekal o prorokos Jehu, ¹³ bo o Baaša the o Elah kerenas o bini a lašarenas avre devlen a the le Izrael cirdenas andro binos. Aleha pre peste ande e choli le RAJESKRI.

¹⁴ Savore aver veci, so kerda o Elah, hin pisimen andro Zvitkos le izraelike kralengro.

O Zimri kralinel upral o Izrael

¹⁵ Andro bišueftato (27) berš, sar kralinelas o judsko kralis Asa, ačhila kraliske upral o Izrael o Zimri andre Tirca pro ehta džives. Akor o slugada andral o Izrael pes rozačhade pašal o

filištińniko foros Gibeton. ¹⁶ Sar pes o Izraeliti došunde andro taboris, hoj o Zimri pes vzburińda pro kralis a murdarđa les, ačhade mek oda džives le Omri kraliske upral calo Izrael, savo sas velitelis upral o slugađa andro taboris. ¹⁷ Palis o Omri the calo Izrael omukle o foros Gibeton a gele pes te rozačhavel pro mariben pašal o foros Tirca. ¹⁸ Sar o Zimri dikhla, hoj o foros sas zailo, geľa andro nekzoraleder kher andro palacis, podlabarđa les a muľa. ¹⁹ Kada pes leske ačhila vaš leskre bini, bo the ov kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka. Ov kerelas ola bini so the o Jeroboam a mek paš oda cirdelas le Izrael andro binos.

²⁰ Savore aver veci, so o Zimri kerđa, the oda, sar pes vzburińda, hin pisimen andro Zvitkos le izraelike kralengro.

²¹ Akor o Izraeliti pes rozdelinde pro duj partiji, bo varesave kamenas, hoj te el kralis o Tibni, o čhavo le Ginatoskro, ale dujto partija kamenas le Omri. ²² Ale o manuša, save ačhenas paš o Omri, sas zoraleder a zvitazinde upral le Tibnioskre manuša. Avke o Tibni muľa a o Omri ačhila kraliske.

O Omri kralinel upral o Izrael

²³ Andro trandato ešebno (31) berš, sar kralinelas andre Judsko o Asa, ačhila andro Izrael kraliske o Omri. Ov kralinelas upral lende dešuduj (12) berš – olestar šov berš andre Tirca.

²⁴ Palis le Šemerostar cinda o brehos Šomeron vaš o eftavardeš (70) kili rup*. Avke pro brehos

* **16:24** 16,24 E hebrejiko čhib: duj talenti

ačhađa foros, saveske diňa nav Samarija pal o Šemer, bo oda brehos sas angloda leskro.

²⁵ O Omri kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, bo kerelas buter bini sar savore kraľa angle leste. ²⁶ Ov kerelas avke sar the o Jeroboam a peskre binoha cirdňa the le Izrael andro binos oleha, hoj chudle te lašarel avre devlen. Aleha pre peste ande e choli le RAJESKRI, le Izraeloskre Devleskri.

²⁷ Savore aver veci, so kerđa o Omri, the leskre viľazstva hin pisimen andro Zvitkos le izraelike kralengro. ²⁸ Sar o Omri muľa, parunde les andre Samarija. Pal leste ačhila kraliske leskro čhavo o Achab.

O Achab kralinel upral o Izrael

²⁹ Andro tranda the ohtoto (38.) berš, sar kralinelas andre Judsko o Asa, andro Izrael ačhila kraliske o Achab, le Omrioskro čhavo. Ov kralinelas andre Samarija bišuduj (22) berš.

³⁰ O Achab kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, bo kerelas buter bini sar savore kraľa angle leste. ³¹ Na sas leske dos, hoj kerelas o bini avke sar the o Jeroboam, ale paš oda peske mek iľa la Jezabel romňake. Oj sas e čhaj le Etbaaloskri, savo sas kralis andro Sidon. Vašoda o Achab chudňa te služinel le Baaloske a te lašarel les. ³² Ov ačhađa andre Samarija chramos le Baaloske a andre oda chramos leske kerđa the oltaris. ³³ O Achab mek kerđa slupos la Ašerake a aleha pre peste anda buter e choli le RAJESKRI, le Izraeloskre Devleskri, bo sas goreder sar savore kraľa angle leste.

³⁴ Medik kralinelas o Achab, jekh murš andral o Betel, savo pes vičinelas Chijel, chudña pale te ačhavel o foros Jericho. Ale sar o Chijel thovelas o zakladi, leskro nekphureder čhavo o Abiram muľa. Palis, sar dokerđa o foroskre brani, muľa leske the o terneder čhavo o Segub. Ov ačhađa pale o Jericho vaš o džživipena peskre čhavengre, avke sar phenđa anglo but berš o Jozua, o čhavo le Nunoskro.

17

O Eliaš zaáčhavel o brišind

¹ Akor o Eliaš, o prorokos andral o foros Tišbe andro Gilead, phenđa le kraliske Achaboske: „Avke sar dživel o RAJ, o Del le Izraeloskro, saveske me služinav: Tel kala trin berš na ela rosa, aňi na dela brišind, medik me na phenava.“

² Palis o RAJ phenđa le Eliašiske: ³ „Dža adarik pro vichodos a garuv tut paš o paňi Kerit, so hino pre vichodno sera le Jordanostar. ⁴ Odarik pijeha o paňi a le vranenge prikazindom, hoj tuke ode te hordinen o chaben.“

⁵ Avke o Eliaš odgeľa a kerđa oda, so leske phenđa o RAJ a bešelas pro vichodos le Jordanostar paš o paňi Kerit. ⁶ Odarik pijelas o paňi a o vrani leske anenas tosara the rači o maro the o mas. ⁷ Ale pal varesavo časos o paňi odarik našliľa, bo na delas andre odi phuv o brišind.

O Eliaš andre Sarepta

⁸ O RAJ phenđa le Eliašiske: ⁹ „Ušti a dža andro foros Sarepta paš o Sidon a ode ačh te bešel, bo me ode phendom jekha vdovake, hoj pes pal tu te starinel le chabeneha.“ ¹⁰ Avke o Eliaš geľa andre

Sarepta. Sar doavla paš le foroskri brana, ipen akor ode varesavi vdova kidelas o kašta. Ov pre late zvičinda: „Mangav tut, an mange te pijel sikra paňi.“ ¹¹ Sar leske džalas te anel o paňi, mek lake phenda: „Mangav tut, an mange the sikra maro.“

¹² Oj leske phenda: „Avke sar dživel o RAJ, tiro Del, nané man ņisavo maro! Hin man ča sikra aro andro čaro the olejos andro džbanos. Ipen akana kidav o kašta, hoj te džav te tavel chaben mange the mire čhaske. Kada ela amaro posledno chaben a palis bokhatar meraha.“

¹³ „Ma dara tut!“ odphenda lake o Eliaš. „Dža a ker avke, sar phenda, ale ešeb ker cikno maroro prekal ma a an les mange. Palis ker tuke the tire čhaske. ¹⁴ Bo kada phenel o RAJ, o Del le Izraeloskro: ‚O aro andral tiro čaro a aňi o olejos andral o džbanos na našlola, medik o RAJ na dela pale o brišind pre phuv.‘ “

¹⁵ Avke oj geľa a kerďa avke, sar phenda o Eliaš. A sas len but dživesa so te čal. ¹⁶ O aro andral o čaro aňi o olejos andral o džbanos na našlolas, avke sar phenda o RAJ prekal o Eliaš.

¹⁷ Pal varesavo časos lake o čhavo nasvalila. Oda nasvaliben sas furt goreder a goreder a pro koňec muľa. ¹⁸ Avke oj phenda le Eliašiske: „Ó, manušeja le Devleskro, so tut kerďom? Avľal mange te leperel mire bini a te murdarel mire čhavořes?“

¹⁹ O Eliaš lake odphenda: „De mange tire čhavořes!“ Palis lake les iľa andral o vasta a geľa leha andro upruno kher, kaj sovelas. Ode les thoďa pre peskro hadžos ²⁰ a zoraľes pes

mangelas: „RAJEJA, Devla miro, soske ada kerdal kala vdovake, ke savi avlom te bešel? Soske la dukhadal aleha, hoj lakro čavoro mula?“

²¹ Palis o Eliaš pašlila upral o mulo čavoro trival a mangelas le RAJES: „RAJEJA, Devla miro! Mangav tut, visar pale o dživipen kale čavoreske!“

²² O RAJ šunda leskro mangipen avri a o čavoro obdžidila. ²³ Palis o Eliaš ila le čavores a ligenda les tele paš leskri daj a phenda lake: „Dikh, tiro čavoro dživel.“

²⁴ A oj leske odphenda: „Akana džanav, hoj sal le Devleskro prorokos a o RAJ čačes vakerele prekal tu!“

18

O Eliaš pes sikavel le Achaboske

¹ Pal o buter časos, sar na delas trin berš o brišind, o RAJ prevakerda ko Eliaš: „Dža a sikav tut le kraliske Achaboske, bo kamav te bičhavel pre phuv o brišind.“ ² Avke o Eliaš geła ko kralis Achab.

Andre Samarija sas bari bokh, ³ a vašoda o Achab peske diňa te vičinel le Obadiah, savo sas spravcas le palaciskro. O Obadiah igen daralas le RAJESTAR, ⁴ a sar angloda e Jezabel murdarelas le RAJESKRE proroken, ov ila ke peste šel (100) proroken a po penda (50) len garuđa andre jaskiňa. Ode lenge hordinelas chaben the paňi.

⁵ O Achab phenda le Obadioske: „Av predžas cali phuv, dojekh paňi the dolina, či na arakhaha dos čar prekal amare graja the mulici, hoj te na mušinas te murdarel amaro dobitkos.“ ⁶ Palis

pes dovakerde, ko kaj džala. Avke o Achab džalas jekha seraha a o Obadiah avra seraha.

⁷ O Obadiah sas ipen pro drom, sar pes jekhvareste arakhla le Eliašoha. Sar les sprindžarda, pela anglal leste a phučla: „Sal oda tu, Eliaš, rajeja miro?“

⁸ „He, me som,“ odphenda. „Dža a phen tire rajeske, hoj som kade.“

⁹ „So ajso nalačo kerđom,“ phučla o Obadiah, „hoj kames tire služobňikos te del andro vasta le Achaboske, hoj man te murdarel? ¹⁰ Avke sar dživel o RAJ, tiro Del, phenav tuke, hoj o kralis tut diňa te rodel andre dojekh narodos the krališagos. Sar leske ola krala phenenas, hoj na sal ode, ov pre lende ispidelas, hoj te len pre peste vera, hoj tut čačes na arakhle. ¹¹ A tu akana kames, hoj te džav te phenel mire rajeske: ‚O Eliaš hino kade.‘ ¹² Se sar džava tutar het, le RAJESKRO Duchos tut šaj odlidžal het a me na džanava kaj. Sar oda džava te phenel le Achaboske a palis tut na arakhela, murdarela man. Se me, tiro služobňikos, terňipnastar lašarav le RAJES. ¹³ Či na phende tuke, rajeja miro, so me kerđom akor, sar e Jezabel murdarelas le RAJESKRE proroken? Hoj garuđom šel (100) proroken a po penda (50) len thođom andre jaskiňa a hordinavas lenge o maro the paňi? ¹⁴ A tu akana mange phenes, hoj te džav te phenel mire rajeske: ‚O Eliaš hino ade.‘ Se ov man murdarela!“

¹⁵ Pre oda leske o Eliaš phenda: „Avke sar dživel o Nekzoraleder RAJ, saveske služinav, mek adadžives man leske sikavava.“

¹⁶ Avke geľa o Obadiah oda te phenel le Achaboske. Palis o Achab džalas anglo Eliaš.

¹⁷ Sar o Achab dikhľa le Eliaš, phenda leske: „Sal oda tu, ko anes le Izraeliten andre pohroma?“

¹⁸ „Na me,“ odphenda o Eliaš. „Ale tu the tiri famelija, bo omukľan o prikazaňja le RAJESKRE a chudňan te lašarel le Baalen. ¹⁹ Akana vičin savore Izraeliten ke ma pro verchos Karmel. Vičin the le Baalokre štar šel the penda (450) proroken, the le štar šel (400) proroken la Ašerakren, save chan pašal o skamind la Jezabelakro.“

O Eliaš the o proroka le Baalokre pro verchos

²⁰ Akor o Achab bičhada pal savore Izraeliti the pal le Baalokre proroka, hoj te aven pro verchos Karmel. ²¹ Androda o Eliaš geľa angle savore manuša a phenda: „Dži kana kamen te el pro duj seri, hoj lašarena jekhvar le Devles a palis le Baal? Te hino o RAJ tumaro Del, lašaren les, ale te o Baal hino tumaro del, akor lašaren les.“

Ale o manuša leske pre oda nič na phende.

²² O Eliaš mek phenda: „Le RAJESKRE prorokendar ačhilom ča me, ale le Baalokre prorokendar hin štar šel the penda (450). ²³ Mi anen amenge duje biken. Le Baalokre proroka peske mi kiden avri jekhe bikos, mi rozčingeren les pro kotora a mi thoven les pro kašta, ale te na podlabaren. Me palis pripravinava dujtones a thovava les pro kašta, ale aňi me na podlabarava. ²⁴ Palis le Baalokre proroka mi mangel peskre devles a me mangava le RAJES. Oda del,

savo odphenela avke, hoj bičhavela e jag, hino čačes Del.“

Avke savore manuša phende: „Mištes!“

²⁵ O Eliaš phenda le Baalokre prorokenge: „Kiden tumenge avri jekhe bikos a pripravinen les ešeb tumen, bo tumen san buter. Palis mangen tumare devles, ale e jag ma labaren.“

²⁶ Avke ile peskre bikos a pripravinde les. Tosarastar dži o dilos mangelas le Baal a vičinenas: „Ó, Baal, odphen amenge!“ No na šundolas les, aňi lenge na odphenda, kajte khelenas the chučkerenas pašal o oltaris, so kerde.

²⁷ Palis, pro dilos, o Eliaš lendar asalas a phenda: „Vičinen pre leste zoraleder, se hino del! Talam pal varesoste gondolinel, abo geľa pro budaris, abo geľa varekhaj pro drom! Abo mek sovel a kempel les te uštavel!“ ²⁸ Avke o pro-roka chudle te kerel bareder vika a čingerenas pes le šablenca the le oštepenca, medik lendar na čulalas o rat, avke sar furt kerenas. ²⁹ Imar sas pal o dilos a on mek oda kerenas dži akor, sar pes anelas e račakri obeta. No le Baal na šundolas, aňi na odphenda lenge a nič pes na ačhila.

³⁰ Akor o Eliaš phenda savore manušenge: „Aven paš mande!“ Avke savore manuša avle paš leste a ov prikerda le RAJESKRO oltaris, so sas čhido tele. ³¹ O Eliaš iľa dešuduj (12) bara; ajci, keci sas o kmeňi le Jakoboskre čhavengre, saveske o RAJ phenda: „Tiro nav ela Izrael.“ ³² Ole barendar ačhada oltaris prekal o RAJ a pašal leste kopalinda ajso buchlo žlabos, hoj šaj

andre rešlila dešuduj litri*. ³³ Palis thođa pro oltaris o kašta a rozčingerđa le bikos. Thođa les pro kašta a phenđa: ³⁴ „Pheraren štar vedri paňi a čhiven pre obeta the pro kašta! Keren oda pale!“ A on oda kerde.

Palis lenge phenđa: „Keren oda tritovar!“ On oda kerde. ³⁵ O paňi čulalas pašal o oltaris a pherdžarđa the calo žlabos.

³⁶ Sar avla o časos pre chabeneskri obeta, geľa o prorokos Eliaš paš o oltaris a phenđa: „RAJEJA, Devla le Abrahamoskro, le Izakoskro the le Jakoboskro: adadžives mi sprindžaren, hoj tu sal o Del andro Izrael, hoj me som tiro služobňikos a kada savoro kerav pre tiro prikazis. ³⁷ Šun man avri, RAJEJA, šun man avri, hoj kala manuša te džanen, hoj tu, RAJEJA, sal o Del a hoj tu visares lengre jile paš tu.“

³⁸ Androda avla andral o ňebos e jag le RAJESTAR a zlabarđa e obeta, o kašta, o bara, o prachos the o paňi, so sas andro žlabos.

³⁹ Sar savore manuša kada dikhle, bandile le mujenca dži pre phuv a phenenas: „O RAJ hino Del, o RAJ hino Del!“

⁴⁰ O Eliaš lenge phenđa: „Chuden le Baaloskre proroken, hoj ňiko lendar te na denašel het!“ Sar len chudle, o Eliaš len ligenda tele paš o paňi Kišon a ode len murdarđa.

O Eliaš pes modlinel vaš o brišind

⁴¹ Palis phenđa o Eliaš le Achaboske: „Dža, cha a pi, bo me šunav o hangos le bare brišindeskro.“ ⁴² Avke o Achab geľa, hoj te chal

* **18:32** 18,32 E hebrejiko čhib: duj sea

a te pijel, ale o Eliaš gela pro verchos Karmel. Bandíla dži e phuv, o muj peske thoda maškar o khoča a ⁴³ phenda peskre sluhasko: „Dža upre a dikh pro moros.“

Sar gela a rozdikhla pes, phenda: „Nane ode nič!“

O Eliaš leske phenda, hoj oda te kerel eftavar.

⁴⁴ Sar oda o sluhasko kerdá eftatovar phenda: „Dikhav te avel upre le morostar ajsi cikni chmarica sar e burňik le manuškri.“

O Eliaš leske phenda: „Dža a phen le Achaboske: ‚Pripravin tuke o verdan a dža tele, hoj tut te na dochudel o baro brišind.‘ “

⁴⁵ Androda o ňebos kalíla le chmarendar, chudňa te phurdel e zorali balvaj a te del baro brišind. O Achab bešla andre peskro verdan a gela andro Jezreel. ⁴⁶ Le RAJESKRI zor avla pro Eliaš. Priphandla peske o gada pašal peste a denašelas anglo Achab calo drom dži o Jezreel.

19

O Eliaš denašel pro verchos Choreb

¹ O Achab phenda la Jezabelake savoro, so kerdá o Eliaš, the oda, sar murdarda la šablaha savore proroken. ² Akor oj diňa te phenel le Eliašiske: „Mi maren man zorales mire devla, te tut dži tajsa andre kajsi ora, sar hin akana, na murdarava, avke sar tu murdarda mire proroken.“

³ Sar oda šundá o Eliaš, daralas pes pal peskro dživipen, íla peskre sluhasko a denašla andre judsko Beer-Šeba. Ode mukla peskre sluhasko.

⁴ Sar o Eliaš džalas korkoro pal e pušta calo

džives, bešla peske tel o krakos a kamla te merel. Kavke pes modlinelas: „Hin man savorestar dos, RAJEJA miro! Le mandar o dživipen, bo me na som ņisoha feder mire dadendar.“⁵ Paľis peske paľliľa tel o krakos a zasuča.

Jekhvareste pes lestar chudňa o aňjelos a phendľa leske: „Ušťi a cha!“⁶ Sar pes o Eliaš obdikhľa pašal peste, arakhľa paš o šero maro, so sas peko pre jag, the jekh džbanos paňi. Chaľa, piľa a pale zasuča.

⁷ Paľis le RAJESKRO aňjelos avľa pale, chudňa pes lestar dujtovar a phendľa: „Ušťi a cha, bo hin angle tu igen baro drom.“⁸ Avke ušťiľa, chaľa a piľa. Zoralarda pes ole chabeneha a džalas saranda (40) dživesa the rača, medik na dogeľa pre le Devleskro verchos Choreb*.⁹ Ode geľa andre jaskiňa a presuča e rat.

Akor o RAJ ke leste jekhvareste prevakerďa: „Eliaš, so kade keres?“

¹⁰ Ov odphendľa: „RAJEJA, Devla Nekzoraleder, tu džanes, hoj tuke so nekfeder služinavas, ale o manuša andral o Izrael omukle e zmluva, so tuha phandle. Čhide tele tire oltara a tire proroken murdarde la šablaha! Ča me korkoro ačhilom, ale akana kamen the man te murdarel.“

¹¹ „Dža avri andral e jaskiňa a ačhav tut angle ma pro verchos, bo akana predžava pašal tu,“ phendľa leske o RAJ.

Jekhvareste sas zoralĩ balvaj, so odphurdelas o verchi a o skali anglo RAJ pharonas, ale o RAJ na sas andre odi balvaj. Paloda e phuv

* **19:8** 19,8 Abo: Sinaj

zorales razisalolas, ale aňi andre oda na sas o RAJ. ¹² Avke avla e jag, ale aňi andre odi jag na sas o RAJ. Paloda šundolas cicho jemno hangocis. ¹³ Sar oda šunđa o Eliaš, zagaruđa peske o muj le plaštoha, geľa avri a ačhađa pes angle jaskiňa.

Androda ke leste o RAJ prevakerđa: „Eliaš, so kade keres?“

¹⁴ Ov odphenda: „Mange igen džalas pal oda, hoj tuke te služinav so nekfeder, RAJEJA, Devla Nekzoraleder, bo o Izraeliti omukle tiri zmluva, čhivkerde tele o oltara a murdarde tire proroken la šablaha a ňiko lendar na ačhiľa, ča me. A akana kamen te murdarel the man.“

¹⁵ O RAJ leske odphenda: „Dža pale le dromeha ke pušta paš o Damašek. Sar ode dodžaha, pomazin le Chazael kraliske upral o Aram; ¹⁶ le Jehu, le Nimšiskre čhas, pomazin kraliske upral o Izrael a le Elizeus, le Šafatoskre čhas andral e Abel-Mechola, pomazin prorokoske pre tiro than.

¹⁷ A ela avke: O Jehu murdarela sakones, kas na murdarela o Chazael, a o Elizeus murdarela sakones, kas na murdarela o Jehu. ¹⁸ No me mange muklom andro Izrael efta ezera (7 000) manušen, save na bandile anglo Baal aňi les na čumidle.“

O Eliaš vičinel le Elizeus

¹⁹ Sar odarik o Eliaš odgeľa, arakhľa le Šafatoskre čhas le Elizeus ipen akor, sar orinelas e maľa. Sas les dešuduj (12) pari voli a ov korkoro lidžalas e posledno para. Sar o Eliaš džalas pašal leste, čhiđa pre leste peskro plaštos.

²⁰ Avke o Elizeus mukla le guruven a denašla pal o Eliaš. Phenda leske: „Mangav tut, domuk

mange, hoj te čumidav la da the le dades, a palis džava pal tu.“

„Dža a visar tut pale!“ phendā leske o Eliaš.
„Me tut na zaačhavav.“

²¹ Avke o Elizeus geľa, murdardā duje guruven a taďa len pre jag, so kerďa le kaštune jarmendar, so sas pre ola guruva, a oda mas diňa te čal le manušenge. Palis odgeľa a džalas pal o Eliaš a služinelas leske.

20

O Aramejčana džan pro Izrael

¹ O krališ andral o Aram, o Ben-Hadad, diňa te zvičinel savore slugađen. Sas leha tranda the duj (32) krala, o graja the o maribnaskre verdana. On gele, rozačhade pes pašal o foros Samarija a džanas pre leste. ² Bičhada muršen andro foros, hoj te phenen le izraelike kraliske le Achaboske: „Kada phenel o Ben-Hadad: ³ ,Tiro rup the somnakaj, tire romňija the nekfeder čhave hine akana mire.’ “

⁴ O Achab leske odphendā: „Avke sar phenes, rajeja miro the kralina, me the savoro, so man hin, hin akana tiro.“

⁵ O murša avle pale ke leste a phende: „Šun, so phenel o Ben-Hadad: ‚Kamavas tutar, hoj te des mange tiro somnakaj, rup, tire romňijen the čhaven. ⁶ A akana, tajsa andre ajso časos bičhavava ke tu mire služobňiken, save predikhena tiro palacis the o khera tire služobňikengre a lena savoro, so ela lenge pre dzeka.’ “

7 Avke o Achab zvičinda ke peste savore izraelike vodcen a phenda: „Dikhen, hoj kada murš amenge kamel te kerel vareso nalačo. Ov mange diňa te phenel, hoj kamel miro somnakaj the rup, mire romňijen the čhaven, a me pre oda priačhilom.“

8 Palis savore vodci the manuša leske phende: „Ma šun les a ma domuk oda!“

9 Avke o Achab phenda le muršenge, saven bičhada o Ben-Hadad: „Phenen mire rajeske the kraliske, hoj oda, so ešebnovar kamelas peskre služobňikostar, les dava, ale kada, so akana mandar kamel, imar na.“ Avke on leske oda gele te phenel.

10 O Ben-Hadad leske diňa te phenel: „Mi maren man zorales mire devla, te ačhela andre Samarija dos prachos prekal mire murša po sikra andre burňik.“

11 O kralis o Achab pre oda odphenda: „Oda, ko mekča lel o zbraňe andro vasta, te na lašarel pes avke sar oda, ko imar thovel tele e šabla pal o mariben.“

12 O Ben-Hadad oda šunda akor, sar pijelas le kraľenca andro stani. Palis phenda peskre muršenge, hoj pes te pripravinen pro mariben pre Samarija. Avke pes on rozačhade pašal o foros.

13 Jekhvareste avla ko kralis Achab varesavo prorokos a phenda: „Kada phenel o RAJ: ‚Dikhes kale but slugađen? Mek adadžives tuke dava o viťazstvo upral lende, hoj te džanes, hoj me som o RAJ.‘ “

14 „Ko lidžala o mariben?“ phučla o Achab le prorokostar.

O prorokos odphenda: „O terne slugada le guvernerengre, save lidžan o fori!“

„A ko džala ešebno pro mariben?“ phučla mek o kralis.

O prorokos odphenda: „Tu!“

15 Avke o Achab diña te zvičinel ole terne slugaden – savore sas 232. Zvičinda the savore izraelike slugaden, save sas 7 000.

16 Pro dilos gele pro mariben, ipen akor, sar o Ben-Hadad sas mato, bo pijelas andro stanos le tranda the duje (32) kralenca, save leske avle te pomožinel. 17 Ešeb gele o terne slugada. Avke avle o stražnika le Ben-Hadadoskre a phende leske, hoj varesave murša aven andral e Samar-ija. 18 Ov lenge odphenda: „Zalen len, oda hin jekh, či aven te vakerel pal o smirom, abo aven pro mariben!“

19 O Izraeliti avenas avri andral o foros, ešeb o terne slugada, save lidžanas o mariben, a pal lende cali armada. 20 Dojekh lendar murdarda ole muršes, savo džalas pre leste. Avke o Aramejčana denašenass het a o Izraeliti denašenass pal lende. O kralis andral o Aram, o Ben-Hadad, denašla odarik het le muršenca pro graja. 21 Akor o Achab geła pal lende, zaila leske o verdana le grajenca a zničinda le Ben-Hadadoskra armada.

O Aramejčana džan pale pro Izrael

22 Palis o prorokos geła ko kralis Achab a phenda leske: „Dža, zoraľar a pripravin tire

slugaden, bo kavke pre aver berš o Ben-Hadad avela pre tu pro mariben.“

²³ Le Ben-Hadadoskre služobnika phende leske: „Zvitazinde upral amende, bo lengro del hino del le verchengro, ale te pes lenca maraha pro rovno than, zvitazinaha amen! ²⁴ Vašoda akana ker kada, hoj te na lidžan o maribena o krala, ale o veliteľa le slugadengre. ²⁵ Palis arakh aver muršen, ajci keci tuke mule andro mariben, a avke ker the le grajenca the le maribnaskre verdanenca. Avke džaha pes lenca te marel pro rovno than a čačes zvitazinaha pre lende.“ Ov len šunda a kerđa avke.

²⁶ A ačila pes, hoj pal o berš o Ben-Hadad vičinda le Aramejčanen a geľa lenca andro foros Afek pro mariben pro Izrael. ²⁷ O Izraeliti pes zgele, pripravinde pes a džanas pro mariben. Kerde peske taboris angle lende sar te duj cikne stadi le kozengre, ale o Aramejčana sas všadzik pal cali odi phuv.

²⁸ Avke o prorokos avľa ko kralis Achab a phenda leske: „Kavke phenel o RAJ: ‚O Aramejčana phenen, hoj me som del le verchengro a na del la dolinakro, vašoda dava kala bara armada andre tire vasta a on palis sprindžarena, hoj me som o RAJ.‘ “

²⁹ Efta džives taborinenas jekh angle aver a pro eftato džives pes chudle te marel. O Izraeliti murdarde tel jekh džives 100 000 slugaden. ³⁰ Ola, ko ačhile te dživel, denašle andro foros Afek, ale pro 27 000 lendar pele o foroskre muri. O Ben-Hadad denašľa, dochudňa pes andro foros a garuđa pes andro kher.

³¹ Palis leskre služobníka leske phende: „Šundam, hoj o izraelika kraľa hine jileskre. Av, thovas pašal o per o gone a the o špargi pašal e meň a džas ko izraeliko kralis. Ko džanel, či tut na mukela te dživel.“

³² Avke kerde a gele ko kralis a phende: „Tiro služobníkos o Ben-Hadad tut mangel, hoj les te mukes te dživel.“

O Achab lendar phučľa: „Ov mek dživel? Ov hino miro phral!“

³³ Ola služobníka oda ile sar lačo znameňje lestar, viužinde oda a phende: „O Ben-Hadad hino tiro phral!“

O Achab phenda: „Džan a anen les ke ma!“

Avke o Ben-Hadad avľa ke leste, ov les iľa pre peskro verdan ³⁴ a phenda leske: „O fori, so iľa miro dad tire dadestar, dava tuke pale. Šaj tuke keres andro Damašek pro ulici o placi avke sar varekana miro dad andre Samarija.“

O Achab leske phenda: „Sar phandava tuha e zmluva, mukava tut te džal.“ Avke leha phandľa e zmluva a premukľa les.

O prorokos odsudzinel le Achab

³⁵ Akor jekh dženo maškar o proroka phenda avre dženeske, avke sar leske phenda o RAJ: „Demav man!“ Ale ov oda na kerďa. ³⁶ Avke oda prorokos leske phenda: „Sar mandar oddžaha het, o levos tut murdarela, bo na šundal le RAJES!“ Sar lestar oda dženo geľa het, o levos pre leste chučila a murdarďa les.

³⁷ Palis oda prorokos arakhľa avres a phenda leske: „Demav man!“ Avke oda murš les igen

demada a dukhada. ³⁸ Androda o prorokos geła te užarel le izraelike kralis Achab pro drom a o jakha peske zagaruđa le khosneha, hoj les te na sprindžaren. ³⁹ Sar o kralis odarik predžalas, ov zvičinda zorales pre leste: „Tiro služobnikos sas andro mariben a vareko ke ma anda varesave muršes a phenda mange: ‚Stražin kale muršes! Te denašela, počineha tire dživipnaha, abo tranda the štar (34) kili rupoha.‘ ⁴⁰ Ale medik me, tiro služobnikos, vareso aver keravas, ov jekhvareste denašla.“

Pre oda leske phenda o Achab: „Tu korkoro tut odsudzindal a mušines te počinel.“

⁴¹ Ale ov peske sigo iła pal o jakha tele o khosno a o Achab sprindžarda, hoj hino jekh le prorokendar. ⁴² Palis oda prorokos phenda le kraliske: „Kavke phenel o RAJ: ‚Vašoda, hoj premukljal le Ben-Hadad, pal savo prikazindom, hoj te merel, akana lava tiro dživipen vaš leskro a tire manušen vaš leskre manuša.‘ “

⁴³ Avke o izraeliko kralis Achab igen cholisalila a džalas pale khere andre Samarija nalača dzekaha.

21

Le Nabotoskri viñica

¹ Le Nabot andral o Jezreel sas viñica pašes paš o palacis le Achaboskro. ² Andre jekh džives phenda o kralis Achab le Nabotoske: „De mange tiri viñica, so hiñi pašes paš miro palacis, bo kamav ode te sadzinel e zeleñina. Dav tut vaš late mek feder, sar tut hin, a te na, počinava vaš late ajci, keci mol.“ ³ O Nabot leske odphenda: „O

RAJ man mi chrañinel, hoj me la tuke te dav, se oda hin o d'edictvos pal mire phure dada!" ⁴ Akor o Achab avľa khere choľamen the andre nalači dzeka vaš oda, so leske phendá o Nabot. Pašľila pro hadžos, sas visardo ke fala a na kamelas nič te chal. ⁵ Akor avľa ke leste leskri romňi e Jezabel a phučľa lestar: „So pes ačhľa? Soske tut hin nalači dzeka? Soske na chas nič?“ ⁶ Ov lake odphendá: „Vaš oda, so mange phendá o Nabot. Kamľom lestar te cinel e viňica vaš o love abo, te kamľahas, diňomas les vaš late mek feder viňica, sar les hin. Ale ov phendá, hoj la mange na dela.“ ⁷ Oj leske phendá: „Či na sal tu kralis andro Izrael? Ušti, cha vareso a ma trapin tut! Me tuke odi viňica dochudava a dava la tuke!“ ⁸ Palis oj andro nav le Achaboskro pisinda o ľila, zapečatinda leskra pečataha a bičhaďa len le uradňikenge the le vodcenge, save bešenas le Nabotoha andro foros Jezreel. ⁹ Andro ľila pisinda: „Den te džanel savorenge, hoj ela o postos. Sar o manuša ena jekhetane, thoven le Nabot te bešel pro pačivalo than. ¹⁰ Arakhen varesave bijedevleskre muršen a thoven len te bešel anglal leste. Mi phenen pre leste, hoj prekošelas le Devles the le kralis. Palis les mi len avri andral o foros a mi čhivkeren andre leste le barenca, medik na merela!“ ¹¹ Avke o uradňika the o vodci, save leha bešenas andro foros Jezreel, kerde avke, sar lenge pisinda andro ľila e Jezabel. ¹² On dine avri o postos a le Nabot thode te bešel pro pačivalo than. ¹³ Akor avle ola duj bijedevleskre murša, bešle anglal leste a chudle te vakernel pro Nabot, hoj prekošelas le Devles

the le krališ. Avke les o manuša ile avri andral o foros a čivkerenas andre leste le barenca, medik na muľa. ¹⁴ Palis la Jezabelake dine te džanel: „O Nabet sas murdardo le barenca.“ ¹⁵ Sar pes e Jezabel dodžanľa, hoj o Nabet muľa, phenda le Achaboske: „Ušti a dža. Le e viňica, so tuke na kamľa te bikenel o Nabet, bo ov imar na dživel, hino mulo.“ ¹⁶ Sar o Achab šunđa, hoj o Nabet muľa, geľa te zalel leskri viňica.

O Eliaš dovakerel le Achaboske

¹⁷ Akor o RAJ prevakerđa ko Eliaš andral o Tišbe: ¹⁸ „Ušti a dža anglo izraeliko krališ Achab andral e Samarija, bo ipen akana hino andre le Nabotokri viňica, hoj la peske te zalel. ¹⁹ Phen leske, hoj kada phenel o RAJ: ‚Murdardal le Nabet a mek kames te lel leskri viňica? Ode, kaj o rikone lizinenas le Nabotokro rat, lizinenena the tiro rat.‘ “ ²⁰ Palis o Achab phenda le Eliašiske: „Arakhľal man, ňeprijateľina miro?“ O Eliaš odpheňđa: „He, bo tut oddiňal, hoj te keres o nalačhipen anglo RAJ. ²¹ Avke o RAJ tuke phenel: ‚Vaš oda, so kerdal, anava pre tu e bibach. Zňičinava andro Izrael savore muršen andral tiri famelija, či le otroken vaj slobodnen. ²² Tira famelijaha kerava avke, sar kerdom le Jeroboamoha, le Nebatoskre čhaha, the le Baašaha, le Achijoskre čhaha, bo le Izrael cirdehas andro binos a kerehas oda, so man anelas andre choľi.‘ ²³ O RAJ phenel the pal e Jezabel, hoj o rikone chana lakro telos paš o foroskre muri andro Jezreel. ²⁴ A te vareko andral le Achabokri famelija merela andro foros, chana les o rikone,

a te leske vareko merela pre maľa, chana les o supi.“

²⁵ (Ñisavo kralis pes na oddiña te kerel o nalačhipen anglo RAJ avke sar o Achab, bo andre savoreste les ispidelas leskri romñi e Jezabel.

²⁶ O Achab pes likerelas igen namištes oleha, hoj bandolas angle aver devla avke sar the o Amorejčana, saven o RAJ tradľa avri anglal o Izraeliti.)

²⁷ Sar o Achab šunđa kala lava, čhingerđa pre peste o gada a urđa pre peste o gada le gonestar. Poscinelas pes, sovelas andro gada le gonestar a sas igen smutno.

²⁸ Avke o RAJ phenđa le prorokoske Eliašiske: ²⁹ „Dikhľal, sar pes o Achab angle ma pokorinda? Vašoda, hoj ada kerđa, na kerava odi bibach, so leske phendom, medik ov dživela, ale kerava oda, sar ela kralis leskro čhavo.“

22

O Achab na šunel le prorokos Micha

¹ Trin berš na sas mariben maškar o Aramejčana the Izraeliti, ² ale pro trito berš gela o judsko kralis Jošafat ko izraeliko kralis Achab.

³ O Achab phenđa peskre služobňikenge: „Se tumen džanen, hoj o foros Ramot-Gilead hino amaro. Soske na keras nič, hoj les te las andral o vasta le aramejike kraliske?“

⁴ Avke phučľa le Jošafatostar: „Aveha manca pro mariben pro Ramot-Gilead?“

O Jošafat leske odphenda: „Som tuha, mire manuša hine tire manuša a mire graja hine

tire graja.“ ⁵ Ale o Jošafat phenda le izraelike kraliske: „Phuč ešeb, so phenel pre oda o RAJ.“

⁶ Avke o izraeliko kralis zvičinda vaj štar šel (400) proroken a phučla lendar: „Šaj džav pro mariben pro Ramot-Gilead, abo na?“

„Dža!“ odphende leske. „O RAJ les dela le kraliske andro vasta!“

⁷ Ale o Jošafat phučla: „Nane ade mek aver prorokos le RAJESKRO, hoj lestar te phučas?“

⁸ O Achab leske odphenda: „Hin ade mek o Micha, le Jimloskro čhavo, prekal savo šaj phučas le RAJESTAR, ale me les našti avri ačhav, bo šoha mange nič lačo na prorokinel, ča nalačo.“

„Ma vaker avke, kralina!“ phenda o Jošafat.

⁹ Avke o izraeliko kralis peske diña te vičinel jekhe uradnikos a phenda leske: „Sigo dža a an mange le Micha, le Jimloskre čhas!“

¹⁰ O Achab the o Jošafat bešenaz pre peskre troni andre Samarija paš e foroskri brana pre oda than, kaj pes marel avri o zrnos, a sas urde andro kralengre plašti a savore proroka anglal lende prorokinenas. ¹¹ Jekh lendar, o Cidkijah, le Kenaaniskro čhavo, peske kerđa trastune rohi a vičinelas: „Kada phenel o RAJ: ‚Kale rohenca predemeha le Aramejčanen, medik len na murdareha.‘ “

¹² Savore proroka kavke prorokinenas: „Dža pro Ramot-Gilead a ela tumen bach! Bo o RAJ les dela tuke andro vasta.“

¹³ Oda murš, savo geľa pal o Micha, phenda leske: „Dikh, savore proroka prorokinenas le

kraliske bach. The tu prorokin bach sar ola proroka!“

¹⁴ Ale o Micha leske odphenda: „Avke sar dživel o RAJ, me vakerava oda, so o RAJ phenela.“

¹⁵ Sar avla ko kralis Achab, phučla lestar: „Micha, šaj džas pro mariben pro Ramot-Gilead, abo na?“

„Džan a zviťazinena. O RAJ les dela andro vasta le kraliskre!“ phenda leske.

¹⁶ Ale o kralis leske phenda: „Kecivar tuke mušnav te phenel, hoj sar manca vakeres andro nav le RAJESKRO, hoj mange te phenes ča o čačipen?“

¹⁷ O Micha phenda: „Dikhłom calo Izrael rozčhido pal o verchi sar bakroren bi o pastjeris. A o RAJ phenda: ‚Kale manušen nane ko te lidžal. On šaj džan andro smirom khere.‘ “

¹⁸ Akor phenda o Achab le Jošafatoske: „Na phendom tuke, hoj mange na prorokinel nič lačo, ča nalačo?“

¹⁹ O Micha mek phenda: „Šun akana o lav le RAJESKRO! Dikhłom le RAJES te bešel pro tronos a savore aňjelen te ačhel pašal leste, pre čači the balogñi sera. ²⁰ O RAJ phučla: ‚Ko kerela upre le Achab, hoj te džal pro mariben andro Ramot-Gilead a hoj ode te merel?‘ Jekh phenelas kavke a dujto kavke. ²¹ Androda avla varesavo duchos anglo RAJ a phenda: ‚Me leha thovava avri!‘ O RAJ lestar phučla: ‚Sar?‘ ²² Avke oda duchos phenda: ‚Me kerava, hoj o proroka le Achaboske te klaminen.‘ O RAJ phenda: ‚Tu leha čačes thoveha avri. Dža a ker ada!‘

²³ Akana pes avke the ačiĥa! O RAJ kerĥa, hoj savore tire proroka tuke te klaminen. O RAJ diĥa avri pre tu e bibach.“

²⁴ Androda o Cidkijah, le Kenaaniskro ĥavo, geĥa ko Micha, demaĥa les pal o muj a phenĥa: „Kana mandar geĥa het o Duchos le RAJESKRO, hoj te vakerel tuha?“

²⁵ O Micha phenĥa: „Tu korkoro dikheha andre oda džives, sar denašeha tut te garuvel kher kherestar.“

²⁶ Avke o Achab phenĥa: „Chude le Micha a lidža leš ko foroskro velitelis Amon the ko kraliskro ĥavo Joaš. ²⁷ A phen, hoj o kralis kavke prikazinel: ‚Thoven les andre bertena a den les te chal ĥa maro the paĥi, medik na avava bachtales pale.‘ “

²⁸ Ale o Micha phenĥa: „Te tu aveha bachtales pale, ta akor o RAJ na vakerelas prekal ma.“ A mek phenĥa: „Šunen ada, savore manuša!“

Le Achaboskro meriben

²⁹ O izraeliko kralis Achab the o judsko kralis Jošafat gele pro mariben pro Ramot-Gilead.

³⁰ O Achab phenĥa le Jošafatoske: „Me man preurava andre aver gada, sar džava andro mariben, ale tu pre tu muk tiro kraliskro plaštos.“ Avke o Achab pes preurĥa andre aver gada a geĥa andro mariben.

³¹ O kralis andral o Aram prikazinda peskre tranda the duj velitelenge (32) upral o marib-naskre verdana: „Te na džal tumenge pal ĥikaste, ĥa pal o izraeliko kralis.“ ³² Sar o velitelĥa dikhle le Jošafat, gondolinde, hoj oda

hin o izraeliko kralis, a gele pre leste. Akor o Jošafat zvičinda³³ a sar pre oda avle, hoj oda nane o izraeliko kralis, preačhile pre leste te džal.

³⁴ Androda varesavo slugadiš ča avke livinda andral o lukos a trafinda le Achab maškar o pancjeris. Avke phenda o Achab le manušeske, savo lidžalas leskro verdan: „Visar tut a lidža man het andral o mariben, bo som zrañimen.“

³⁵ Ale oda džives sas o mariben zoralo a o Achab mušinda te ačhel calo džives andro verdan anglo Aramejčana. O rat andral leskri rana čulalas andro verdan a rači muľa. ³⁶ Sar zageľa o kham, andro taboris šundiľa te vičinel: „Dojekh murš mi džal pale andre peskro foros the andre peskri phuv. ³⁷ O kralis muľa!“ Palis gele andre Samarija a ode les parunde. ³⁸ Sar leskro verdan žužarenas le ratestar paš o pañi andre Samarija, o rikone chlĭpinenas leskro rat a o lubña andre landonas, avke sar phenda o RAJ.

³⁹ Savore aver veci, so o Achab kerđa, the oda, sar o palacis obthođa la slonovinar a sar zoralarda o fori, hin pisimen andro Zvitkos le izraelike kralengro. ⁴⁰ Sar o Achab muľa, pal leste ačhila kraliske leskro čhavo o Achazijah.

O Jošafat kralinel upral e Judsko

⁴¹ Sar imar kralinelas o Achab upral o Izrael štarto berš, ačhila kraliske upral e Judsko o Jošafat, le Asaskro čhavo. ⁴² Le Jošafatoske sas tranda the pandž (35) berš, sar ačhila kraliske, a andro Jeruzalem kralinelas biš the pandž (25) berš. Leskri daj pes vičinelas Azuba, oj sas le šilchioskri čhaj. ⁴³ Ov kerelas oda, so sas

le RAJESKE pre dzeka, avke sar leskro dad o Asa. ⁴⁴ Ale o thana, kaj lašarenas le modlen, na zničinda a o manuša ode dureder obetinas a labarenas kadidlos.

⁴⁵ Maškar o Jošafat the izraeliko kralis sas o smirom. ⁴⁶ Savore aver veci, so o Jošafat kerđa, leskre maribena the o viťazstva hine pisimen andro Zvitkos le judske kralengro.

⁴⁷ Ov tradňa het andral odi phuv le muršen the džuvlen, save služinas sar lubňa pre ola thana, kaj lašarenas peskre devlen. On sas ode, kanastar sas kralis leskro dad o Asa.

⁴⁸ Andro Edom akor na sas kralis, ča uradňikos. ⁴⁹ O Jošafat diňa te ačhavel o lodí, hoj te džan pro moros andro Ofir pal o somnakaj. Ale o lodí na gele, bo tašlile paš o Ecjon-Geber.

⁵⁰ Akor o Achazijah, le Achaboskro čhavo, phenda le Jošafatoske: „Mi džan mire služobňika pro lodí tire muršenca.“ Ale o Jošafat oda na kamla. ⁵¹ O Jošafat muľa a sas parundo andro kraliskro hrobos andro Foros le Davidoskro. Pal leste ačhila kraliske leskro čhavo o Jehoram.

O Achazijah kralinel upral o Izrael

⁵² Le Achaboskro čhavo o Achazijah ačhila kraliske upral o Izrael andre Samarija, sar kralinelas o Jošafat imar dešueftato (17.) berš.

⁵³ Kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, the oda, so leskro dad, e daj the o Jeroboam, le Nebatoskro čhavo, savo cirdelas le Izrael andro binos. ⁵⁴ O Achazijah lašarelas the služinelas le Baaloske. Aleha pre peste anelas le RAJESKRI cholí avke sar the leskro dad.

**Le Devleskero Lav Andre Romaňi Čhib,
Slovensko 2022**
**Romani, Carpathian: Le Devleskero Lav Andre
Romaňi Čhib 2022 (New Testament+)**

copyright © 2019 The Word for the World International and The Word for the World Slovakia

Language: Romanes (Romani, Carpathian)

Contributor: Eastern European Mission

Eastern Slovak Romani Bible

The Word for the World International

Eastern Slovak Romani belongs to the larger cluster of dialects designated 'Carpathian Romani.' The Roma people of Slovakia and the Czech Republic can read and understand the printed text. The audio is also understood by Roma in parts of Poland, Ukraine, and Romania.

Audio of the New Testament is available and that of the Old Testament is expected by the end of 2023.

The text and audio are accessible on YouVersion, Bible.com, Biblia.sk, Bible.is, <https://romani.global.bible>; etc. A standalone app can be downloaded from GooglePlay: search for E Biblia Andre Romani Chib.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-12-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 15 Apr 2023

fb4d190f-4308-5aa8-bddb-58d53f07d849